



СВЕТИ САВА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ * Број 21 * јули 2009.

ИКОНА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ

ЗАШТО СЕ ПАЛЕ СВЕЋЕ У ХРАМУ БОЖЈЕМ

ПРАВОСЛАВЉЕ У РИЈЕЦИ

КРОЗ ЕПАРХИЈУ - СЛИКОМ И РЕЧЈУ





**СВЕТИ САВА
ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ**
НАСТАВНО-СВЕТОСЛАВНО-ПРОСВЕЋАЊНО-ИЗДАВАЧКИ МЕСЕЧНИК



*Часопис излази са
благодаром
Његовој Преосвешћеној
Епископској горњокарловачкој
џ. џ. Герасима*

Издавач:
Епархија горњокарловачка;
Издавачка установа
„МАТИРИА“

Главни и одговорни уредника:
јереј Славиша Симаковић

Уреднички одбор:
протојереј-ставрофор
Мићо Костић,
јереј Марко Ђурић,
јереј Горан Петковић,
јеромонах Наум (Милковић),
јереј Горан Славнић,
г. Зоран Живковић

Адреса уредништва:
Славе Рашкај 14
47000 Карловац

тел: +385 47 642 531
факс: +385 47 642 532

Производња:
IDENTITY
(dizajn-priprema-marketing)
Карловац

ISSN 1334-3467

Слика на корицама:

1. Храм Св. великомученика
Георгија у Двору
2. Вазнесење Господара Исуса
Христоса - Сјасовдан
3. Силазак Светиога Духа на
апокалипсе - Духови - Тројице
4. Унутрашњост храма Св.
оса Николаја у Карловцу



СВЕТИ САВА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ

Садржај броја 21. - јули 2009 год.

**Страдање Св. свештено-
мученика Саве горњока-
рловачког**
- Са хиљадама невиних Срба,
мученички је завршио свој
живот...

..... стр. 4

*Из књиџе: „Повесћ о чудо-
творној икони“*

**Икона Пресвете Богоро-
дице Тројеручице**

..... стр. 6

Сћарац Клеоџа
Велики је Бог

- Беседе, поуке и разговори,
стр. 48-55

..... стр. 10

Протојереј Љубо Милошевић
**Зашто се пале свеће у
храму Божјем**

..... стр. 14

Ljubinka Toševa Karpowicz
**Православље у Риједи у
доба фашистичке
Италије**

- Прогањање пароха Саве
Косановића (1862-1935)

..... стр. 17

Епископ Симеон (Злоковић)
**Видовдански поздрав
Србима у САД и Канади**

..... стр. 21

*Епископ бачки Иринеј,
поштомарол САСабора СПЦ*
**Саопштење за јавност
Светог Архијерејског
Сабора СПЦ**

..... стр. 23

**Кроз Епархију горњока-
рловачку - сликом и
речју**

- Преузето са епархијске
интернет странице

..... стр. 26

ПРИЛОЗИ ЗА ЧАСОПИС Св. САВА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

*Ваше прилоге намијењене овом часопису можеће
уилаити на рачун:*

ЕПАРХИЈСКИ УПРАВНИ ОДБОР ЕПАРХИЈЕ ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ
са назнаком - прилог за часопис

Кунски жиро-рачун: 2484008-1500147900

Девизни жиро-рачун: HR95 24840082 1000 9791 5

- SWIFT RZBHR2X -
Raiffeisen Bank Austrija d.d.

*Свим приложницима најтоплије се захваљујемо, молећи се
свемилошћивом Господу, Сстворишељу нашем, да на њих излије
изобиље свога милосрђа и љубави.*

СТРАДАЊЕ СВЕТОГ СВЕШТЕНОМУЧЕНИКА САВЕ ГОРЊОКАРЛОВАЧКОГ 1941. ГОДИНЕ

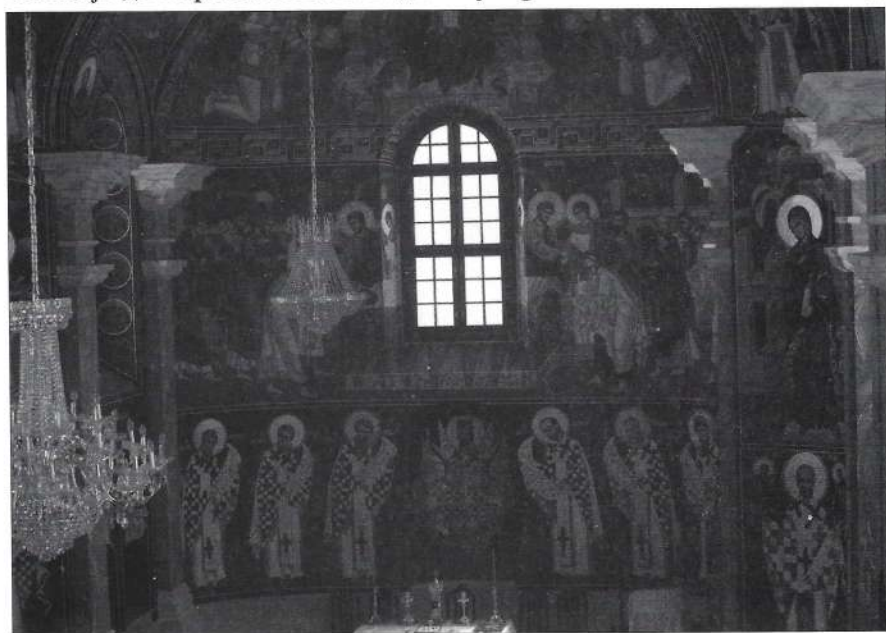
Половином августа 1941. г. из јосипићког казненог затвора изведено је око 2.000 Срба, везаних жицом све два и два, и одведено њушем који води према Велебићу, наводно у Карловац на море, односно на острво Паг. Међу њима виђен је и епископ Сава.

Епископ Сава (Светозар Трлајић) рођен је у Мољу 6. јула 1884. године, од оца Стефана и мајке Јелисавете. Основну школу свршио је у Мољу, а велику класичну гимназију са матуром и богословију у Сремским Карловцима. Правне науке свршио је и дипломирао на Правном факултету Београдског универзитета. Положио је строги судијски испит на Правном факултету у Загребу. Рукоположен је за ђакона 1909. године, на Богојављење, а на Св. Саву исте године за свештеника. Од 1909. до 1927. г. био је парохијски свештеник у Башаиду. Почетком 1927. г. изабран је за референта, а одмах затим за секретара Светог архијерејског синода Српске православне цркве. Као удов свештеник замонашио се 14. октобра 1929. године, у манастиру Крушедолу, произведен у чин архимандрита и примљен у придворни статус. На положају секретара Светог архијерејског синода остао је до априла 1929. г. када

се захвалио на служби и по молби примио управу манастира Крушедола. На томе положају затекао га је избор за викарног епископа сремског. Хиротонисан је у Сремским Карловцима 30. септембра 1934. године.

Као викарни епископ сремски, до новембра 1936. г. вршио је дужност председника при Епархијском управном одбору Архиепископије београдско-карловачке у Сремским Карловцима. Од новембра 1936. г. до почетка септембра 1937. г. вршио је дужност председника Епархијског црквеног суда Архиепископије београдско-карловачке у Београду, на ком положају је изабран за епископа Горњокарловачке епархије и свечано устоличен у Плашком 04. септембра 1938. године. Епископа Саву рат је затекао у његовој резиденцији у Плашком. 21. маја 1941. г. у Плашки је дошло око сто усташа да приме власт од Италијана и том приликом одмах су прогласили епископа Саву

таоцем са свештеницима: протом Исом Пејновићем, архијерејским замеником, протом Миланом Докмановићем, парохом плашчанским, протом Миланом Рајчевићем, црквеним тужиоцем, свештеником Петром Вучинићем, чланом Црквеног суда, свештеником Богољубом Гаковићем, секретаром Црквеног суда, свештеником Миланом Ђукићем, секретаром Епархијског управног одбора, свештеником Јашом Степановићем, парохом плашчанским, свештеником Ђорђем Стојановићем, вероучитељем и Станиславом Насадилом, парохом у Личким Јасеницама. Истога дана усташе су однели сав намештај из Црквеног суда, а 23. маја дошли су у епископски двор, иселили епископа из његовог кабинета и сав намештај купили и камионом одвезли у Огулин. Када је 08. јуна 1941. г. дошао у канцеларију Црквеног суда у Плашком усташки логорник, највећи крволок, Јосип Томљеновић са једним одредом наоружаних усташа, наредио је да му се преда сав црквени новац и хартије од вредности, а епископу Сави је рекао да се удаљи из канцеларије, пошто његово присуство није потребно ни пожељно. Прије његовог хапшења усташки логорник Томљеновић му је поручио да напусти Плашки и да иде у Србију. Епископ Сава није хтео то да учини већ је логорнику изјавио, да је он легални епископ горњокарловачки и да не може напустити своју епархију, а они могу радити с њиме што год хоће. Због тога је 17. јуна ухапшен



СВЕТИ СЛАВ ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

са још 13 виђених Срба и тројицом свештеника: Богољубом Гаковићем, Ђуром Стојановићем и Станиславом Насадилем, који су у потпуности до краја поделили судбину са својим епископом. Сви су смјештени у Томљеновићеву шталу, коју је чувала јака усташка стража. У тој штали су страшно мучени. 19. јула 1941. г. у 10 часова увече, усташе су повезали све затворенике из Томљеновићеве штале, заједно са епископом Савом, сврстали их два и два у ред, извели на станицу Плашки, да их возом упуте у Госпић. Тако је већ изнемогли епископ провео од 10 часова увече до 5 часова изјутра, везан у ланце, а да му усташе нису дозволили да сједне и да се одмори. У Госпићу је епископ Сава дотеран 20. јула 1941. г. и са станице у Госпићу спроведен је везан ланцима до казнионе. Овде је страховито понижаван и мучен. Половином августа 1941. г. из госпићког казног затвора изведено је око 2.000 Срба, везаних жицом све два и два, и одведено путем који води према Велебиту, наводно у Карлобаг на мору, односно на острво Паг. Међу њима виђен је и епископ Сава. То је последње. Претпоставља се да је горњокарловачки епископ подијелио чашу страдања са хиљадама православних Срба на путу између Брушана и Карлобага, јер је, по тврђењу неких талијанских новинара, на томе путу, у августу 1941. г. убијено око осам хиљада православних Срба.

Тако је са тим хиљадама невиних Срба мученички завршио свој живот врли трудбеник, горњокарловачки епископ Сава, који је савјесно, објективно и истрајно сагоријевао на свим повереним пословима у служби својој цркви и народу.

Епископ Арсеније, администратор Еп. горњокарловачке

СТРАДАЊЕ ЕПАРХИЈЕ ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ У РАТУ

Извјештај Светом архијерејском синоду - Београ

Епархија горњокарловачка
Е. А. Бр. 277/45
Карловац; 25. X 1945. г.

1) Прилаже се списак свештеника, који су изгинули за вријеме рата. То су болне и велике жртве - њих 72 (свештена лица), које је дала ова Епархија. Међу њима је и жртва блаженопочивши Епископ Сава (Трлајић), а тим болнија што се до данас није могло тачно установити, гдје је, када је и како је изгубио Епископ Сава свој живот. Само се толико могло утврдити, да је ухапшен 17. јула 1941. г. пред вече у својој резиденцији, да је везан одведен у кућу највећег усташког зликовца, разбојника и кољача Јосипа Томљеновића у Плашком, да је ту малтретиран, тучен, да је за време пребивања и мрцварења на грамофону, опљачканом у Двору епископском, била навијена плоча и непрестано је свирало: "Јелици Во Христа"... Дана 19. јула Епископ је везан са још тројицом свештеника: секретаром Црквеног суда Богољубом Гаковићем, вероучитељем из Плашког Ђорђем Стојановићем и парохом из Личке Јасенице Станиславом Насадилем, и са још 11 мирјана (верника), одведен из куће Јосипа Томљеновића на жељезничку станицу у Плашком. Воз, који полази из Плашког за Госпић у 11 сати у вече, тога је дана закаснио и дошао је истом 20. јула у 5 сати ујутро. Дотле је Епископ био непрестано везан у ланце с других 11 људи пред улазом у саму станицу у једном уз станицу преграђеном салетлу.

Дана 20. јула 1941. године пред вече прешли су са жељезничке станице у Госпићу, Епископ са горе поменутих људима, везани су два и два, доведени у Казнени завод у Госпићу. Монах Мирић из Плашког одио је у Госпић Епископу нешто веша и креветских хаљина. Епископ је на једној цедуљици, писаној латиницом његовом руком, потврдио пријем тих ствари. Дана 08. августа 1941. г. виђен је Епископ у дворишту Казног завода у Госпићу, гдје су га усташе поставили на кишу, која се на њега ту излила. Епископ је ту тортуру мирно и стојички поднιο.

- Неколико дана послје 08. августа. неустановљеног дана, извучено је око 2.000 Срба из Казног завода у Госпићу, везани жицом два и два, ме-

ђу њима и Епископ Сава. Сви су ти људи одведени из Госпића цестом према Велебиту, наводно у Карлобаг на мору, односно на острво Паг. То је последње виђење Епископа Саве и задња вијест о њему. По свој прилици Епископ је убијен у Велебиту на путу између Брушана и Карлобага, јер је на том путу убијено, по причању неких италијанских новинара, око 8.000 Срба у августу 1941. године. Може бити да ће се послје штогод поближе сазнати о судбини ових људи и судбини Епископа Саве. Ако се сазнаду какве поузданије и детаљније вијести о Епископу Сави, ми ћемо о том изјестити Св. Архијерејски Синод. - Код сваког појединог убијеног свештеника наведено је, где је и кад је погинуо, уколико се могло утврдити.

(Даље се у извјештају, уз остале податке, наводи):

3) У Епархији (Горњокарловачкој) било је прије рата 167 парохијских цркава и 52 капеле, те једна руска црква у Црквеници, свега: 220. Од тога је срушено и попаљено од усташа, казнених експедиција и услјед ратних операција 145 парохијалних цркава. Ове су цркве срушене до темеља... И остале су цркве оштећене, нарочито је скоро у свима унутрашњост уништена. Капеле су све порушене, осим њих 9. Црквене утвари, књига, намјештаја и др. нема ниједна црква, осим у Сушаку, нешто у Српским Моравицама и Карловцу.

- Нешто се књига, икона, одежда и др. налази у Загребу у музеју... Једини манастир у Гомирију потпуно је срушен и запаљен. Црква у доста дерутном стању стоји. Унутрашњост је упропаштена...

Страдала је Лика, Кордун, Банија, те срезови: Бихаћ и Цазин, нешто је сачувано у срезу Босанска Крупа. Сама Крупа је потпуно порушена, остало је у једном крају 5-6 кућа. У неким срезовима, на пр. Лапац, Удбина, Кореница, Госпић, Перушић, Слуњ, Војнић, Вргин Мост, Бихаћ и Цазин нема такорећи ниједне српске куће. Сигурно је да је у тим срезовима порушено и попаљено преко 90% српских кућа. У срезовима: Оточац, Бриње, Огулин, Глина, Костајница, Двор на Уни, Карловац и Босанска Крупа уништено је преко 50% српских кућа, а у срезу Грачац преко 75%.

- Епархија је једна рушевина.

ИКОНА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ

*Кроз ѝрисусѣво своје свейе иконе, Пресвейѣа Богородица,
као мноџосажалива Мајка, осѣварује највеће чудо - сѣасење у Хрисѣу своје деце.*



Ова света икона Пресвете Богородице беше породична драгоценост светог Јована Дамаскина. Он ју је чувао у личном параклису, у својој кући у Дамаску, почетком осмог века. Тада се целокупна Сирија налазила под влашћу Арапа - муслимана. Тадашњи калиф Дамаска, престонице Сирије, Валид (705-715), као муслиман, није знао да уређује верске послове Хришћана Сирије. Стога је у својој палати као првог саветника, за питања потчињеног хришћанског становништва Сирије, запослио, тада још увек, световњака Јована Дамаскина, поштујући га због великог образовања и врлине.

Управо у то време, дакле почетком 8. века, појавила се јерес иконоборства, са средиштем у Константинопољу. Њен покретач је био византијски самодржац Лав III Исавријанац. Још увек световњак, Јован Дамаскин је, покретан божанском ревностју, из Дамаска прогонио иконоборну

јерес, како разним писмима тако и речима. Он се на тај начин показао поборник и ватрени подржавалац поштовања светих икона. Обавестивши се довољно о њему и омрзнувши га, иконоборац Лав Исавријанац измисли једну подлост против њега: побринуо се да дође до једног дела написаног руком светог Јована; затим је свом поверенику калиграфу издао заповест да до краја научи да опонаша начин писања светог Јована, те да напише једну лажну посланицу; њу је наводно светитељ послао самом автократору Лаву, подстичући га да дође и без борбе загосподари градом Дамаском из кога одсуствоваше калиф. Ову клеветничку и измишљену посланицу Лав посла свом пријатељу, калифу Дамаска, Валиду (705-715), додавши и своје писмо у коме га уверава у љубав коју има према њему. Њу је показивао и тиме што му шаље посланицу написану руком Јована, из које се ван сваке сумње види да је Јован завереник против Валидовог калифата.

Примивши и прочитавши посланице, калиф поверова у приврженост Лавову и нареди, без даљег испитивања, да се одсече десна рука Јованова, која је написала наводну посланицу и да се, за пример свима, обеси на главном тргу Дамаска. Заповест је извршена одмах. Када се онај дан приклањао вечеру, свети Јован је замолио да му се да одсечена рука, пошто је већ извршена калифова заповест. Држећи левом руком одсечену десницу

и спајајући је са телом, он се мољаше клечећи целу ноћ пред иконом Богородице. Он мољаше Пресвету Богородицу да га исцели да би наставио да пише о поштовању икона.

После дуже молитве, уморан од бола и муке, он заспа на кратко. У сну он угледа Пресвету Богородицу живу на икони и чу где говори му да је исцељена рука, те да не треба више да се жалости. Само, треба да испуни оно што је обећао, тј. да настави да пише у заштиту светих икона. Свети Јован се пробуди и виде уистину да је рука његова здрава и да стоји на свом месту. Једино на оном месту где је била посеклина остаде као црвена нит, ради подсећања колико на страдање, толико и на чудо Пресвете Богородице. Због радости и благодарности према Богородици, свети Јован се потом постарао да на доњој левој страни иконе припоји сребрну руку, сличну одсеченој, у знак сећања на чудо које се догодило. Истог обичаја се до данас држе побожни и чудесно исцељени Хришћани који на свете иконе полажу различите златне или сребрне предмете на којима су представљени неки од исцељених делова људског тела. Икона је од тада добила име „Тројеручица”, будући да је свети Јован додао трећу, сребрну руку.

После овог чудесног исцељења, свети Јован одлучује да напусти свет и да се замонаши. Видевши га исцељеног, калиф је разумео дејство Божије силе и затражио опроштај за неправедну казну. Веома ожаловио

шћен због одвајања од светог Јована, он му најзад даје дозволу да се удаљи из света.

Свети Јован напушта Сирију и одлази да монашки живот проходи у чувеној Лаври светог Саве Освећеног у Палестини. Поред њега је стално Добротворка његова, Пресвета „Тројеручица”. Поставши монах, он од других отаца у Лаври сазнаје да је свети Сава Освећени, пре свог блаженог упокојења (6. век), дао заповест да поред његовог гроба причврсте његову „патерицу”, тј. игумански штап. Он је прорекао да ће у будућности као поклоник у манастир доћи један царски син његовог имена, тј. Сава, и да ће, при његовом поклоњењу гробу, причвршћени штап пасти на земљу. Њему је свети Сава Освећени заповедио да се као благослов да игумански штап заједно са иконом Богородице која је чувана у Лаври и која се звала „Млекопитатељница”. Знајући за наведена пророштва светог Саве, свети Јован Дамаскин је пре своје смрти оставио завештење да онај царски син као благослов узме и његову Богородицу „Тројеручицу”, заједно са игуманским штапом и иконом Богородице „Млекопитатељнице”.

После пет векова, 1217. године, у Лавру као прост монах, поклоник, долази царски син, свети Сава, из Манастира Хиландара. Док се он поклањао гробу истоименог светог Саве Освећеног, игумански штап је пао са свог места. Изненађени, манастирски оци затражише да се обавесте о непознатом монаху-поклонику. Тако сазнаше да се зове Сава и да је царски син. Сумњајући, међутим, још увек и двоумећи се дали да испуне завештење свог ктитора, светог Саве Освећеног, они вратише игумански штап на његово место и при-

чврстише га. Следећег дана свети Сава се поклони и други пут пред гробом и игумански штап опет паде. Тако се разрешила свака сумња и монаси одмах светом Сави дадоше игумански штап, икону „Млекопитатељницу” и „Тројеручицу”.

Опремљен овим троструким благословом, свети Сава одлази из Палестине и враћа се на Свету Гору. У две келије у Кареји, које је сам подигао, он оставља игумански штап и икону „Млекопитатељнице”. Игумански штап, тј. „патерицу” он је оставио у келији Преображења. Ова келија и до данас носи назив „Патерица”. Ту се чува игумански штап светог Саве Освећеног, прелепо дело уметничке вредности, урађено у слоновој кости. Икону Богородице „Млекопитатељнице” је, пак, оставио у келију светог Саве Освећеног, где је постојала пећина у којој се он повремено усамљивао ради безмолвија.

Ова келија се налази у близини Цркве Протата Свете Горе и зове се Испосница (типикарница светог Саве). У Испосници се држи посебан типик који је поставио свети Сава, нарочито за ову келију. Монах или монаси који живе у њој не треба да се занимају ничим другим осим молитвом за цео свет и да за дан и ноћ прочитају цео Псалтир, а у току једне седмице целокупно Четворојеванђеље. У Испосници до данас постоји икона „Млекопитатељнице”, постављена с десне стране од Царских двери, тј. на Христово место, што је јединствен случај у целом Православљу.

Богородичину икону „Тројеручицу” свети Сава је донео са собом у Хиландар. То је први долазак „Тројеручице” у Хиландар. После тога, свети Сава, као што је већ речено,

бива рукоположен за архиепископа Србије (1219) и одлази са Свете Горе. „Тројеручица” остаје у Хиландару до 1347., дакле 100 и више година после престављања св. Саве (1235). Тада као посетилац на Свету Гору долази српски цар Душан. Након своје посете Хиландару, приликом одласка за Србију, он као благослов манастира узима икону „Тројеручице”. На тај начин „Тројеручица” одлази у Србију.

До краја 14. века икона из непознатог разлога и на непознат начин прелази са двора цара Душана у власништво Манастира Студенице. Овај манастир, као и друге области Србије, почетком 15. века постаје мета напада турских освајача. Обавештени да Турци долазе ка манастиру монаси су се на брзину и журно постарали да спасу највредније драгоцености које су имали. Богородицу „Тројеручицу” су ставили и учврстили на самар једног магарета, које су пустили да иде куда га води воља Богородице. И уистину, вођено Пресветом Богородицом, магаре је прошло готово целу Србију и Македонију и дошло на Свету Гору. По заповести Богородице, оно се зауставило недалеко од Манастира Хиландара? Видевши и схвативши шта се догађа, манастирски оци похиташе и скинуше икону са леђа магарета које је одмах потом пало мртво. Ту где је дошло магаре са иконом, саидано је поклонишко место у спомен на тај догађај. Сваке године се врши литија са иконом „Тројеручице” од манастира до тог места у знак сећања на долазак иконе.

Тако је „Тројеручица” торжествено, са псалмопјенијем и кадом, свечано дошла и други пут у Манастир Хиландар. Ради велике почести, монаси су је поставили на горње место

у олтару саборне цркве Манастира Хиландара. То се догодило почетком 15. века.

Много касније - не знамо тачно када - вероватно крајем 15. века, у манастиру се десио следећи догађај. Игуман манастира умире. Манастир се нашао у тешкој ситуацији у вези са избором новог игумана. Тадашњи многобројни монаси су припадали различитим националностима. Било је Срба, Грка, Бугара и Руса. Грци су предлагали Грка за игумана зато што се манастир налази у грчкој земљи. Срби су, опет, предлагали Србина игумана зато што су ктитори манастира били Срби и што је манастир био познат као српски. Бугари су, опет, били најбројнији у манастиру и захтевали свог игумана. На крају, и Руси су предлагали Руса игумана зато што је манастир тада дариван даровима и великим новчаним средствима из Русије. Пошто нису могли да се сагласе између себе, сама Пресвета Богородица решава проблем. У току једног вечерења јасно се чуо глас Богородице са иконе да је она игуманија манастира. Монаси су, свакако, чули глас, али му нису придали посебан значај.

Када су другог дана дошли у Цркву ради јутрења, монаси угледаше икону на игуманском месту. Мислећи да је црквењак грешком изнео икону напоље, они је опет вратише у олтар. Међутим, следећег дана, на јутрењу опет видеше Богородицу на игуманском трону. Претпостављајући да је еклисиарх, из њима непознатих разлога, починитељ тог дела, монаси му одузеше кључеве од цркве, а врата сами лично закључаше после вечерње, уверивши се претходно да нико није остао скривен у цркви. Ујутро, пак, они исти отворише врата ради служења ју-

трења. Икона Богородице је опет била на игуманском месту. Тада су се коначно уверили да она сама тако хоће.

Док су разговарали о ономе што се десило, у манастир је дошао један пустињак, свима познат по својим врлинама. Он их је обавестио да му се јавила Богородица и рекла да монаси манастира каже да од сада она сама постаје игуманија манастира и да они међусобно треба да се помире. Они више не треба да покушавају са избором игумана, нити да померају икону са њеног игуманског места. Монаси су послушали вољу Пресвете Богородице. Од тада до данас нико је није померио са њеног места. Она се налази стално на игуманском трону, на месту игуманије. Од тада до данас сваки предстојник и духовни отац братства заузима друго место, са стране, поред иконе. Јереји и, уопште, сви монаси манастира праве поклоне пред њом као игуманијом манастира пре него што почну своје служење.

Тако је, дакле, Пресвета Богородица „Тројеручица” прихватила „палицу” Манастира Хиландара и постала његова „Икона Заштитница”. Сви монаси који се налазе под њеним „игуманством” прихватају је као своју Мајку, Заштитницу и Утешитељку у различитим тешким ситуацијама које доноси монашки живот.

Икона „Тројеручице” је врло добро очувана стара икона Богородице и има изузетну изражајност. Лице Пресвете Богородице је толико благо и поглед њен толико мио да побуђује на умиљење оне који јој се поклањају. На икону је, ради заштите и благољепија постављен златни оков који има пет хиљада утиснутих скопцених драгих каменова, као

и друге вредне предмете које прилажу побожни поклоници или они који су доживели чудо од Богородице. Размере иконе су: 1,11 м висина и 91 цм ширина. Икона је литијска, тј. одсликана са обе стране. На њеној позадини се налази предивна византијска икона светог Николаја.

Сваке године дванаестог (двадесет петог) јула свечано се врши њен празник. Свеноћна торжествена служба прославља част и чуда Пресвете Богородице „Тројеручице”.

Чуда од иконе Пресвете Богородице „Тројеручице”

Прво, свакако, чудо Пресвете „Тројеручице” је, као што је познато, исцељење руке светог Јована Дамаскина. Од тога чуда долази и њен назив „Тројеручица”.

Међутим од времена светог Јована (8. век) до данашњих дана икона „Тројеручица” чудодјејствује на разне начине, колико у самом Манастиру Хиландару, толико и изван њега, по свим православним крајевима. Исцељења многих болести и телесних недуга, одагнање нечистих духова и многа чудесна дејства дугујемо икони „Тројеручици”. Драгоцене камење и други украсни предмети који се налазе на икони сведоче о племенитој захвалности верника због спасоносних дејстава Пресвете Богородице у њиховом животу. Ради осведочења у напред речено, изнећемо нека од многих чуда „Тројеручице”, свакако она која су нам временски ближа.

1905. године, када се Русија налазила у рату са Јапаном, заповедништво високих официра руске војске тражи од Манастира Хиландара да им се пошаље „Тројеручица” на бојно поље као помоћ православној царској војсци. Сабор ста-

раца манастира је донео одлуку да се не пошаље „Тројеручица“, већ једна верна копија, мањих размера од оригинала.

Десно и лево на икони били су насликани свети ктитори Манастира Хиландара, преподобни Симеон и свети Сава. Копија иконе „Тројеручице“ је послана и заиста, силом Богородице, Руси су однели много победа против Јапанаца. На крају склопљен је мир између два царства. Копија иконе је поново дошла у манастир, где се и до данас налази, на десној страни саборног храма, насупрот иконе „Тројеручице“.

Блаженочивши монах Филип из Манастира Есфигмена био је непосредни сведок једног чуда. Он је причао да је 1945. јак пожар великих размера захватио шуму Манастира Хиландара. Доспевши до јужног зида манастира, он је претио да га запали. По избијању опасности, блаженочивши старац Данил, проигуман манастира, налаже да се учини литија са „Тројеручицом“. И заиста, изашла је литија са иконом. Само што су стигли до моста на путу за Манастир Зограф, јак супротни ветар је удаљио пожар од манастира. Мало потом он се и угасио. Све до данас је на јужној страни манастира остало корење дрвећа нагорелог од оног пожара.

Исти монах је опет казивао да је у време грађанског рата група побуњеника напала на манастир, хотећи да опљачка храну и друге материјалне потрепштине, колико год су могли да натоваре на манастирске мазге. Почели су да товаре све што су нашли у складишту. Одједном су угледали једну величанствену жену како обилази манастир и улази у саборну цркву манастира. Знатижељни вођа побуњеника, заједно са другим својим људима,

уђе у Цркву. Они потражише ону жену и не нађоше је, иако су пажљиво претражили готово целу Цркву. Тада су се погледом њихови управили према „Тројеручици“ и свим драгоценостима на икони. Вођа је хтео све да их насилно покида са иконе. Само што је покушао да их узме, ухватио га је велики страх и он се сав стресао. Његови другови су покушали да га поврате, али узалуд. Успео је само да изговори: „Бежимо брзо, бежимо брзо“. И будући да су отишли у



страху, нису ништа покрали из манастира. Тако се поново показало чудотворно дејство Заштитнице манастира, Богородице „Тројеручице“.

Једно од последњих чуда десило се 1992. г. у Србији, у Крагујевцу. У једној фотографској радњи избио је јак пожар због кратког споја на електро инсталацијама. Власник радње Небојша Николић, имао је један календар из Манастира Хиландара са иконом „Тројеручице“ на првој страни, као и две мале иконе (светог апостола Луке и светог Николе). Икону „Тројеручицу“ је добио као благослов од свог пријатеља Горана, поклоника Мана-

стира Хиландара. Календар је стајао на зиду радње и две мале иконице на двема главним машинама које су иначе најважније у послу (на машини за развијање филма била је икона светог апостола Луке, а на машини за развијање слика светог Николе). Чудесно и необично је да је по избијању пожара све у радњи изгорело, док су календар са иконом „Тројеручице“ и оне две машине (које су иначе од пластике), на којима су се налазиле две мале иконице (светог Николе и светог апостола Луке, који је крсна слава фотографа у граду), остали потпуно неопштећени. У знак благодарности и захвалности према Богородици, власник радње је послао сачувани календар у Хиландар. Он подсећа и уверава о чуду које је учинила „Тројеручица“.

Ипак, највеће чудо „Тројеручица“ чини у душама верних поклоника. Њен величанствени, девствени лик, пун умиљења и озбиљности, потреса срца побожних поклоника, утискује се тајанствено у целомудрену душу и води је духовном обновљењу. Кроз присуство своје свете иконе, Пресвета Богородица, као многосажалива Мажка, остварује највеће чудо - спасење у Христу своје деце.

Њу као шchedрољубиву Мажку Божију треба синовски да молимо да ублажи бол, невољу и патњу свих, а посебно православних Срба, духовних потомака преподобног Симеона и светог Саве, свих оних који сузама и крвљу много пута до сада плаћају своје истрајавање у Православној вери.

На крају, сетимо се и речи једне химне Богородици: „Свијој се поклањамо, молећи се: Не заборави сродничку припадност, Госпођо, свих верних који поштују свети образ твоје иконе“.

ВЕЛИКИ ЈЕ БОГ

Беседе, ѿоуке и разговори сѿараца Клеоѿе, сѿр. 48-55

Неки монах из Скитске пустиње, идући у Александрију да прода своје рукодеље - јер је израђивао корпице - виде неку сахрану. Био је умро игемон дотичнога града, велики паганин, који је побио хиљаде хришћана, јер то беше у време великих прогона. Беше леп дан, и читава варош иђаше за њим, спровођаше га до гроба. Када је стигао нађе неког пустињака, који живљаше у пустињи 60 година и живљаше само од корења и с оним што налазаше у пустињи, нађе га поједеног од хијене. Онда је монах помислио: са колико је почаст ишао ка гробу игемон, који је побио хиљаде хришћана, а овога, који је служио Богу 60 година и живео само у посту и молитви, појела је хијена! Какве то судове има Бог? Чини ми се да Бог, будући предобар, допушта и неправедне ствари. Молићу се Богу да ми покаже какви су Његови судови, јер и поједини људи расуђују против Божијег промисла, Божијег бриговеђења. Један је зао, грешник је, а иде му добро. Други је добар, али су деца зла, жена је болесна, а он утекнувши од једне наилази на другу невољу. Један је зао а живи дуго, а други је добар и умре рано. Гле, неки хришћанин је добар, моли се Богу, пости, и само на гнусобе наилази, а други је зао, псује, пије и тога Бог не кажњава.

И тако, монах је уочио много таквих ствари, ка што се каже код пророка Јеремије: Господе шта је, јер пут злих напредује, а пут правих увек је у невољи. И од тога дана почео је да се моли: „Господе, покажи ми судове Своје, да не бих

судио!” И почео је онај монах да се моли Богу да му покаже судове Његове: како то да један, сиромах, који је свет и прав, буде болестан, страда, наилази на невоље, а други, грешан, ради по својој глави, а здрав је и богат, има успеха, постаје велики у служби, у чести, и у свему му иде добро. И молио се монах дуго Богу да му покаже због чега бивају ове неправде, да добри често пате, а злима иде добро.

„Нека ми покаже Бог судове Своје, јер је и мене често саблажњавала ова ствар, јер сам видео многе неправде, које како ми се чини - да је Бог допустио.”

А ПреблагИ Бог, пошто човек не зна судове Његове, предочио му је на овакав начин судове Своје, иако је могао да га сатре због овог испитивања, да сазна тајне Божије, које не знају ни анђели. Али пошто га љубљаше због светог живота, хтео је да га умудри, јер судове Божије нико не може знати. Једном је дошао пустињак сам у Александрију да прода своје корпице, јер беше три дана хода. Али чим је пошао од своје пећине, на некој лепој пољани изашао му је у сустрет други монах, млад, веома леп.

- Благослови, оче!

- Господ нека те благослови, сине!

- Камо идеш, оче?

- Идем до трга, да продам своје рукодеље.

Они продаваху корпице и куповаху хлеба, прављаху двопек и хранили су се зеленишем који се налази по пустињи.

- Оче, ја исто у Александрију идем.

- Слава Богу да имам сапутника!

Пошто је преузео терет старца, млади монах је рекао:

- Оче, гледај шта је. Знаш шта треба да чине монаси када иду на пут. Да се моле све време и да разговарају с Богом. То је дужност монаха и хришћанина, кад иду путем: да се моле.

- Тако, оче, до Александрије ћемо се молити!

- Да не проговоримо ни реч! - рекао му је онај млади. Идући заједно три дана овим путем, видећеш на мени неке страшне ствари. Да не говориш, да ми не судиш и да не погазиш заклетву!

- Да, сине! Ако ми Бог помогне, нећу више говорити!

И пошли су обојица. Млади монах носаше корпице, и иђаху ћутећи. Око поднева, када је сунце жегло веома јако, наишли су на неко село, и изашла су пред њих два млада човека:

- Оци, од сада не можете више путовати, јер сунце жеже веома јако. Хајдете код нас!

Та два младића су их примила са великом чашћу, јер на Истоку током дана неможеш путовати, него само јутром и вечером. И тамо је таква традиција: како те прими у кућу, да ти опере ноге. Спаситељ је рекао Симону фарисеју: Уђох ти у кућу твоју, ни воде ми на ноге ниси дао! (у.с. Лк 7,44) Јер је тамо песак веома врућ, и кад си стигао човеку у кућу и лине ти мало хладне воде на ноге, чини ти велико добро. Ноге се ужасно ужаре због песка и камења. Ти младићи, када су сазнали да су из Скитске пустиње, где беху само свети монаси - Свети Антоније Велики,

Свети Макарије Велики, Свети Сисоје Велики, Свети Онуфије Велики и други велики испосници које имамо у календару - примили су их са још већом чашћу, са љубављу, опрали су им ноге, одморили их и поставили за сто. Ти младићи имађаху у кући неки сребрни суд, веома скуп, што им беше остао с колена на колени. У тај суд су им ставили пустињачку храну, из побожности, указујући им доличну част. Монаси су јели, благодарили су, и пошли су да отпочину, јер беху уморни. Пред вече, кад да пођу на пут, млади монах, је украо сребрни суд. Стари монах је видео и помислио је: „Гледај! Примили су нас људи са толиком чашћу, опрали су нам ноге, дали нам да једемо, а овај монах је украо сребрну зделу”. Идући они мало даље, прешли су преко неке ђуприје. Млади монах је осенио онај суд крстом и бацио га је у воду. Старац је видео и помислио је: „Каква неправда! Зашто узео зделу и баци у воду? Зашто је није оставио тамо?” Али је прећутао, јер имађаше завет до Александрије да не говори.

Увече су стигли код друго двоје младих. И ови су изашли пред њих, примили их с љубављу, опрали им ноге, како је обичај, и дали им да се одморе. Ти су имали детенце од неколико месеци. Ујутру, кад да пођу, млади монах је отишао код дечије колевке, а да његови родитељи не примете, и убио

га је. Старац је видео и говорише у свом уму: „Са каквим сам зликовцем пошао на пут! Тамо је украо сребрну зделу, овде је убио дете!” Али га он беше упозорио: „Видећеш много код мене на овом путу, немој случајно да проговариш, јер кршиш заклетву!”

Другога дана око поднева, пролазећи кроз неко село, изашао им је у сусрет неки домаћин:

- Оци, од сада не можете више ићи, јер је сунце припекло и велика је врућина. Хајдете код нас да се одморите неколико сати а пред вече ћете поново поћи.

Тај човек имађаше везаног пса, који чуваше читаво домаћинство. Примио их је човек, угостио их, дао им да се одморе. Пред вече, кад се почело прохладити, они су отишли. Млади монах се вратио натраг и - да власник не примети - закрстио је пса, и пас је скочио у вис и угинуо је. Тад старац гледаше, али ћуташе: „Каква је ово работа? Тамо је украо сребрну зделу, онамо је угушио дете, овде је убио пса!”

Идући они другога дана, успут су прошли поред неке крчме. Тамо више нико не говорише о Богу, говорио је алкохол у њиховим главама: подврискиваху, певаху, звиждаху, псоваху; и када су видели монахе, очели су викати: „Гледај покурде!” - Када је човек пијан не говори више човек него ђаво! Стари монах није рекао ни-

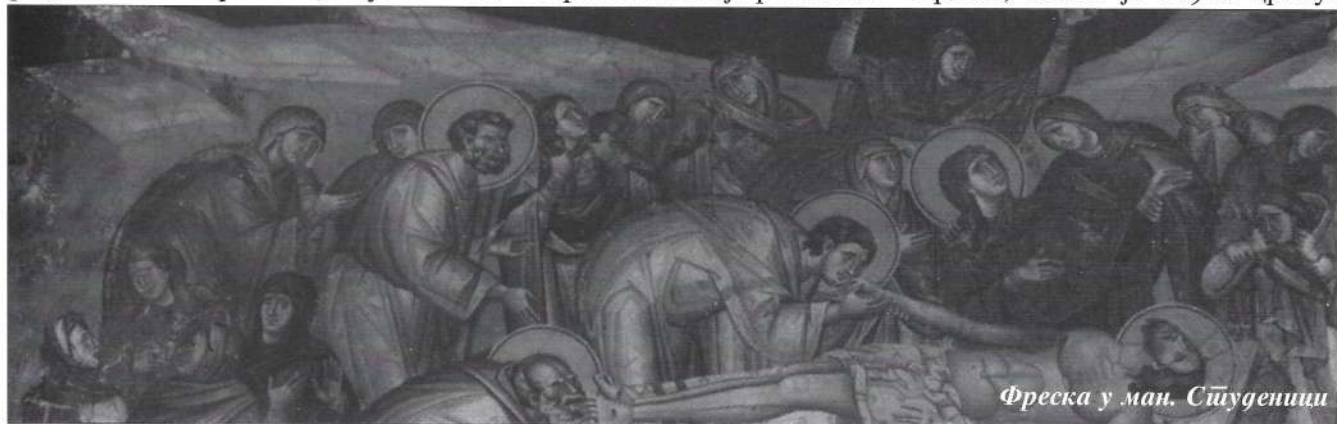
шта, гледао је свој пут. А млади се окрени ка крчми и направи три метаније. Пошто се поклонили према крчми, пошао је даље.

На ивици шуме било је село и нека напуштена црква. Није имала ни крста врата беху узета, прозори полупани; пуста црква, напуштена сигурно пре више од 40 година. Млади монах је узео неколико каменчића, осенио их Светим крстом и почео их бацати на цркву. А стари монах говорише у себи: „Види ти ово! Да је од Бога, не би то чинио. Али од ђавола је, јер се крчми клањао, а на цркву баца камење”. Али му не беше дозвољено да говори. До Александрије беше још један дан.

Трећега дана ујутру, идући они покрај неког села, стигоше они до неке куће покривене сламом и трском. На кућном трему била су дечица, њих петоро, и плакаху. Стари монах је извадио нешто из ранца и дао им. Затим их је упитао:

- Што плачете?
- Јуче су сахранили мајку!
- А имате ли оца?
- Отац је умро лане.

Немају, јадници, ни оца ни мајку. Пошто су отишли, млади монах се врати натраг и запали кућу. Деца су се разбежала куд који. Стари монах је помислио: „Је ли то човек? Запалио је кућу! Господе, колико ћу ја трпети овог убицу? Тамо се клањао крчми, овамо је гађао цркву!



Фреска у ман. Стилгеници

Овај само зла чини!" Али чуташе, јер ће увече стићи у Александрију, у варош.

Кад су стигли у Александрију, беше вече. Тамо беше нека велика сила и власник не беше код куће. Млади монах је мало погледао кућу, и врло брзо већ је био на врху куће. За један сат уништио је целу кућу. Разлупао је кров, врата, прозоре, све што беше у кући покварио је. Стари се зачудио, како је за сат времена разлупао целу кућу, и поплашио се кад је видео. Али сада, пошто беше стигао у Александрију, могао је да говори.

Кад је овај изашао пошто је разлупао целу кућу његову, узео га је на страну и запитао га:

- Деде слушај, брате! Од сада више не могу да ћутим! Је ли био завет међу нама да не говоримо доведе? Ти мени да кажеш шта си ти! Ђаво ли си, човек ли си или анђеоло ли си!

- Али зашто, оче? Јесам ли што зло учинио?

- Море, па од три дана, од када идемо заједно, чинио си само зла дела!

- А шта сам овде, оче, учинио зло?

- Па добро, море, они људи оданде, кад смо сишли с брега, зар нас нису примили, зар нас нису угостили, и што су скупценије имали поставили су - они зделу! Ниси ли је отуда украо и бацио у воду?

- Шта велиш, оче?

- Зло си урадио. Велика лудост, јер они људи ће нас осуђивати да смо крали!

- Оче, три велике и добре ствари сам учинио тамо! Она сребрна здела беше петохлебница из цркве онога села. Њу беше украо прадеда оних, али они не знађаху. Беше писано на њој старим црквеним писмом: „Ово је петохлебница цркве Светог Николаја, дарована од те и те породице, и ко

је буде отуђио од цркве да буде у паклу док је не врати назад". Тако је писало на здели. И због те зделе девет душа које су је употребљавале мучиле су се у паклу. И сада је требало да и ови оду у пакао, јер је употребљаваху. И мени је било жао њих, и украо сам зделу; али мени није била потребна, јер сам је бацио у воду. Сутрадан ће доћи црквењак цркве да се купа у овој води и наћи ће суд. Он, будући из цркве, познавајући црквено писмо, однеће га свештенику. И када буде ставио зделу у Свети олтар, њих девет ће изаћи из пакла, јер тамо је писано: „Да буду у паклу док је не врате назад".

- Значи, оче, ја сам тамо учинио три добра дела: и оних деветоро извукао сам из пакла, и ове што су за живота сачувао сам, да не уђу, и дао сам и зделу назад цркви, да је има, јер беше веома потребна. И ти кажеш да сам зло учинио, а ја сам добро учинио!

- Тада се задивио старац. „Гледај, брате, како је било, а ја сам рачунао да је лопов, да је украо зделу!"

- А кад си убио дете, је ли си такође добро учинио?

- Добро дело сам и тамо урадио.

- Како, убио си дете и кажеш да си добро дело урадио?

- Стани и не суди по своме уму. Јеси ли видео детенце? Оно је било зачето на дан Васкрса. Пошто се нису уздржали родитељи на дан Васкрсења Господњег, дете је по Божјем суду, имало да у својој 20. години постане разбојнички заповедник и да убије своје родитеље. То беше казна за њихово неуздржање. И много је људи имао да побије, и много пометње имао је да учини у свету, јер је био зачет на тако велики дан. Ја сам овде учинио три велика добра дела: послао сам душу детенцеву чисту на небо,

спасао сам његове родитеље од убиства од руке њиховог сопственог детета, и они, наставши дете мртво, плакаће веома много, и кроз тај плач опрашта им се и грех који су учинили уочи дана Васкрса. И ти кажеш да сам зло чинио, а ја сам добро чинио!

- А зашто си тамо убио чојевог пса?

- И тамо сам учинио добро дело! Онај пас чуваше цело домаћинство, али је сутрадан требао да побесни. И када је требало да дође газдарица да му да за јело, имао је да је уједе, и велика је гнусоба имала да буде у кући онога човека! Пошто нас је примио, било ми их је жао и убио сам пса пре, да не уједе газдарицу. И ти кажеш да сам зло учинио, а ја сам добро учинио!

- А зашто си се код крчме крстио и клањао се?

- И тамо сам учинио добро дело! У ту крчму беху дошли најбољи домаћини из села. Црквени тутор, кнез и један добар домаћин. Они су се саветовали да се удруже и да направе цркву у селу која беше напуштена. Кад смо ми тада пролазили, они су рекли: „Помози, Господе, да направимо цркву!" Мада беху у крчми, ја сам видео да су људи хтели да учине добро дело, направио сам и ја три метаније и рекао сам: „Господе, помози им да направе цркву!" И ти кажеш да сам зло учинио, а ја сам добро учинио. Ја се нисам клањао крчми, поклонио сам се Богу, да помогне онима што су се одлучили да обнове напуштену цркву.

Задивио се старац, говорећи: „Ни овде нисам био у праву!"

- А тако, кад смо стигли на крај села, зашто си се бацао камењем на цркву?

- То беше она напуштена црква. И будући црква пуста,

ђаволи играху на Светој трпези, на прозорима и храму и смејаху се опустошењу дома Божијег, и беше ми криво. И видео си да сам осенио крстом оне каменчиће и почео се бацати на цркву, а ђаволи су се разбежали оданде. Ја нисам гађао цркву, него ђаволе који беху тамо!

- А онамо зашто си запалио кућу деци? Видео си дечицу и није ти било жао њих?

- Та било ми јих је жао више него теби! И урадио сам веома добро. Видео си да она деца не имађаху ни мајку ни оца, и остала су са оном страћаром од куће. Али она не знађаху да под кућним тремом постоји благо скривено од њиховог прадеде. Суд са чистим златницима. И ја сам запалио кућу, јер они живљаху у сиромаштву и не знађаху да имају благо под кућним тремом. Након неколико дана деца ће тражити туда да виде шта је још остало и наићи ће на оно благо и позваће неког свог деду, који је црквени тутор. Овај, будући богобојажљив човек, узео је под своје старање ону децу, и са нађеним новцем направиће им велику кућу са свим што им треба, школоваће их и постаће велики људи и верници. И ти велиш да сам зло учинио, оче, што сам запалио кућу, али ја сам добро учинио, јер да нисам запалио кућу, не би нашли благо.

- А овде зашто си покварио кућу?

- Оче, ова кућа беше направљена новцем од крађе. И било је заповеђено од Бога овако: „Пошто је направљена туђим трудом и новцем од крађе, овде муж и жена никада неће живети! Жена је требала да умре код првог порођаја. Само муж удов имао је да живи целог века у овој кући”. И покварио сам кућу, јер су они отишли на неку свадбу, и кад

буду пошли и видели да је све разлупано, начиниће на месту мању кућу, сопственим трудом, и жена онда неће умрети код рађања првог детета. И ти кажеш да сам зло учинио, а ја сам учинио добро, по вољи Божијој.

Онда је запитао монах:

- Да ти мени кажеш, брате, пошто си толико великих чуда учинио, шта си ти?

- Али да и ти кажеш мени, свети оче, шта си тражио у молитви од Бога?

- Ја се неколико година молим да ми покаже Бог своје судове, јер ми се учинило да многе неправедне ствари допушта Бог у обом свету.

- Да? А зар нису чуо пророка Исаиу? Колико су небеса виша од земље, колико је Исток даље од Запада, толико су судови моји виши од судова ваших и моје мисли више од мисли ваших, синови људски (у.с. Иса 55,9). Ниси ли чуо Соломона шта вели? Што је теже од тебе од тебе немој подизати и што је дубље од тебе немој испитивати да не умреш. Ниси ли чуо Давида пророка који каже: Судови Господњи дубоки су веома. Како си су осудио ти, један човек, да знаш судове Божије, које ни арханђели, ни херувими не знају? Али Бог није хтео да те сатре, јер је могао да те сатре због овог испитивања, али знајући трудове

твоје, послао је мене, да ти покажем да судови Божији нису као људски. Видиш ли колико си ти судио о мени? Што год сам урадио теби се чинило да је зло: да сам убица, да сам украо суд, да сам запалио кућу, и што сам год урадио. А то је све било добро веома, и све је учињено на велику корист. Било је добро по судовима Божијим, не по судовима људским! И ти си нешто расуђивао, али судови Божији нису били као твоји, јер они су били врло добри! Ти си рекао да сам зло учинио, а ја сам учинио само добро. Дакле од сада да више не судиш никога и што год будеш видео, реци: Господе, ти све знаш. Ја не познајем твоје судове! Дакле, Свети оче, нико од људи да се више не усуди да испитује судове Божије, јер ни анђели не могу знати судове Његове! Али пошто си човек, бог ти је опростио, али мене је послао да те умудрим да се више не усудиш уводити судове његове, јер судови Божији су много дубоко и не може их знати нико, ни анђели са неба!

Дакле, да упамтимо из ове приче да се у свему што нама у овом свету изгледа криво и зло много пута варамо! Јер не познајемо судове Божије скривене и необухватне. Не испитуј неиспитљиво и не жели да достигнеш недостижно! Амин.



ЗАШТО СЕ ПАЛЕ СВЕЋЕ У ХРАМУ БОЖИЈЕМ

*"Засијај у срцима нашим, човекољубиви Владико,
нейројадљиву свейлоси Твојеј бојојознања"*

Пре него што почнемо да говоримо о употреби свећа у Цркви ваља прво напоменути да приношење жртве у разним облицима храму Божијем потиче још од Старозаветне Цркве. Свеће се поетично-сакраментално помињу на многим местима Старог Завета од којих посебно издвајамо књ. Дневника, праведног Јова, пророка Исају, Јеремију, Захарију¹⁾, и знамо да оне већ тада улазе у богослужбену употребу при храму Господњем. У молитви за освећење свећа Црква се сећа библијског тренутка када се Господ обратио Мојсеју и рекао да принесе сто и постави хлебове на њему, и да унесе свећњак на коме ће да постави светиљке²⁾.

У Новозаветној Цркви то светотајинско искуство није се прекинуло, а посебно код јудеохришћана, који су од давнина навикли на жртвоприношења у храму Господњем. У првом веку Хришћанства ми налазимо да су на основу апостолских установа, што сведочи и посланица Коринћанима³⁾, верујући приносили разна јела и пића. Ова прикупљена храна већином се одвајала на страну и касније давала на издржавање свештенства, али се и даље рачунало да је то жртва Богу⁴⁾. Ови прилози храму били су добровољни, али ипак као израз добродетељи и милостиње према клиру, који се само од тога и издржавао, што сведоче Јевсевије и Тертулијан. Касније, све више вођени благолепним утиском Старозаветне Цркве народ је почео да приноси на дар храму плодове земаљске као и "изра-

ду сопствених руку", где је све то почело да измиче једној одређеној норми жртвоприношења, па је то питање дошло на разматрање у Апостолским правилима. Због тога 3. и 4. апостолско правило строго опредељују шта може да се приносе на жртвеник, и то: пшеницу (хлеб), вино, уље за кандила и тамјан - све што има таинствену (сакраменталну) богослужбену сврху, у Литургији - Благодаренју, или жртвоприношењу (бескрвном). И овде се негде историјски раздвајају жртве на храм и "епитрахилске жртве" (познатије као "требе"), где је у четвртм веку Црква заједно са државом ову последњу установила као обавезан приход за свештенство. Кршење горепоменутог правила за собом је повлачило и неумитне казне, што и сведочи само правило, које безусловно тражи одлучење од чина (рашчињење).

О употреби воска и јелеја у богослужењу сведоче нам и сами апостоли када су у свом заједничарењу остајали до касно у ноћ⁵⁾, то исто сведоче и апостолске установе, које помиње и Тертулијан. У Атинској синтагми, Зонара објашњава да су верујући од срца приносили восак и јелеј као дар цркви, који су се већ рачунали црквеним предметима зато што су одавно припадали црквеној употреби⁶⁾. Паљење свећа јесте дар Богу, и та твар (супстанца) која гори треба да буде нешто најбоље, будући да је сам Господ тражио да Му се приносе жртве од нечег најбољег⁷⁾ Ослањајући се на архиеп. Венијамина и његову Новују

Скрижаљ, Никољски појашњава, "да восак који се скупља са миришљавог цвећа означава духовни мирис приношења, тј. означава веру и љубав оних који га приносе. А како се он сакупља од мноштва цвећа и мирише, то означава приношење као добродетел свих хришћана."⁸⁾ Ипак, нама је најлепше пренео значење употребе свећа у Цркви св. Симеон Солунски, који је надахнуто описао смисао приношења воска храму Господњем. Пишући "О храму" архиепископ солунски нама даље објашњава таинствено (сакраментално) значење приношења воска: "Приношење и зажизање воска као најчистије твари представља нашу чистоту и искреност дара; восак као вештаство (материја) на коме се могу утискивати жигови, означава печат или знамење крста, које се налаже на нас приликом крштења и миропомазања; восак као благородно мекана твар, означава наше послушање и спремност на покајање због нашег грешног живота...; восак као твар која гори, означава наше обожење (тј. нашу природу која се очишћава Божанским огњем), и напослетку, восак, на којем гори пламен, или та светлост, означава сједињење и јачину наше љубави и мира."⁹⁾ Овај исти писац на другом месту каже да ми приносимо у храм "восак који је сабран са мноштва цвећа, што означава свесавршено приношење наше свеопште жртве".¹⁰⁾

Из наведеног ми можемо врло јасно да видимо да се од нас приноси Богу оно што је

најбоље, најфиније и најблагородније. Жртва Господу може да буде само жртва, тј. наше давање нечега што је тешко стећи, и по светим Оцима, оно што је нама најближе срцу. Они кажу: "Када пружиш руку а срце ти заигра" и тако почне да негодује - то је тај прави дар, јер се одузима од правог домаћина - нашег срца. Додуше, данас купити свећу у цркви није неки посебан подвиг, а посебно ону парафинску, али као што смо видели та куповина једне или мноштва свећа има свој дубоки литургички смисао. Отуда је необјашњиво разрешење црквених власти да се у цркви могу користити парафинске свеће (нафтне прерађевине), а посебно због јасних речи пророка Малахије, који нама пророчки преноси вољу Божију, библијским речима: "Ако доводите (на жртву) слепо... хромо или болесно, није ли то зло? Одведи то старешини своје - зар ће га прихватити? Зар ће примити лице твоје? - говори Господ Сведржитељ."¹¹⁾ Данашња употреба свећа у цркви већином је задржала само спољашњу форму приношења, тј. "размену вредности" која се оставља на жртву, и том куповином парафинских свећа губи се сваки литургијски смисао њиховог коришћења, и остаје само тај спољашњи разлог, који купопродајом свећа финансијски подржава цркву (мада изворни смисао продаје свећа има за циљ да издржава само клир). Из свега овога видимо да је жртва не толико свећа (форма, изглед) колико материјал, као "нешто посебно изабрано" од благородне твари која се користи за приношење жртве Богу.

Зашто је восак благородна и најчистија материја? До појаве фармацеутских производа и организованог научног лека-

рства, мед и производи од њега су вековима били најприступачнији и најделотворнији лекови (прополис, восак, млеч, ларве, медовина). Здравље човека је много зависило од њих. У воску се налази благородни прах најплеменитијих трава и цвећа, чак и данас се од тог биља праве најскупоценије супстанце: лекови, благородни мириси, а за нежнији пол разна улепшавајућа мазива. Неупоредиво више поменутог пчелињи производи за собом носе неку благородност, зато што се врло тесно везују за врло важне библијске тренутке. У Исаијином пророштву о Емануилу: "Дјева ће зачети у утроби и родиће Сина, и назваћеш Му име Емануил: масло и мед ће јести..."¹²⁾ А очигледно испуњење овог пророштва, као и потврду богоугодности овакве жртве Господу, налазимо код Луке, где Ученици дадоше васкрслем Христу "комад рибе печене, и меда у саћу".¹³⁾ Тако нам мед служи као кључ за разумевање целог Исаијиног пророчанства! - какво ће то "добро или зло" Дете изабрати и разумети, која ће се то "земља" оставити, које је и чије то "Дете", какав Му је принос угодан!

Без сваке сумње и недоумице требало би одмах забранити употребу свећа у цркви које су

направљене од отровних хемијских супстанци (нафтних прерађевина), или које су израђене хемијским путем, чак и оне које се комбинују и тако заваљају људе да су од чистог воска. Црквено предање нам говори да је оваква пракса недопустива у цркви, и слободно можемо рећи да је праксом ни не можемо назвати него само немарношћу и трговиством.

У старозаветној Цркви приликом жртвоприношења узносиле су се и одређене молитве, а познато нам је да су постојале разне жртве за разне потребе. У новозаветној Цркви све је бескрвно, јер је "пречиста крв" изливена једном за свагда. И свети Божији људи су светионици који горе "на гори" и не могу се сакрити, уосталом како је и сам Господ рекао за Претечу: "Он беше светиљка која гораше и светљаше".¹⁴⁾ Ми приносимо свеће у име славе Господње, чврсто знајући да "светљ Христовъ просвещаеъ всехъ"¹⁵⁾, и да је та светлост "просијала пред људима"¹⁶⁾, и неке од њих учи-нила да буду "светионцима еванђељске истине"¹⁷⁾, у чијем обожењу тражимо и наше приближење Богу, и молимо за њихове молитве пред Престолом Господа Славе.

Богочовек је светлост која



"обасјава (просвећује) све", и осећајући ту космичку истину у "срцима нашим"¹⁸⁾ ми такође уз молитву приносимо нашу жртву - свећу, за нашу представљену браћу и сестре, и тако молећи Господа да "не ходе у таме него да имају светлост живота"¹⁹⁾, и "удео у наследиству светих у светлости"²⁰⁾, јер смо "сви синови светлости и синови дана", а "ни смо ноћи или таме"²¹⁾. Ништа мање приносимо свећу и за нас живе, "да Он засија у срцима нашим ради просветљења знања славе Божије у лицу Исуса Христа".²²⁾ Свака принесена свећа јесте залог вере наше која, као што смо видели, треба да гори у "срцима нашим", за наше спасење, за спасење наших ближњих, и уопште за спасење свих нас. Попут те наше свеће, која је у исто време и из љубави и наша жртва Господу, тако треба да гори и вера наша, са надом да ћемо се и ми једног дана обрести у "непреступној светлости", у Њему који "једини има бесмртност".²³⁾

Немају све свеће на сваком месту исто значење. Архиепископ Венијамин кроз св. Симеона Солунског овако објашњава мистично значење употребе свећа. Он каже да "црквени светњак", који је устvari "панкандило"²⁴⁾, и запаљене свеће на њему у куполи храма представљају звезде које стоје на "јасном небу"²⁵⁾. "А свеће које се постављају усправно изображавају древни стуб светлости који је ноћу водио Израиљ; а свеће на "седмо-свећњаку"²⁶⁾ постављају се по броју дарова Светог Духа...; трикирије (три свеће) користе се у име Свете Тројице а дикирије (две свеће) означавају две природе Спаситеља" (њих користи само епископ).²⁷⁾

Можемо слободно закључити да куповином свећа народ и

даље кроз Литургију узноси жртву храму Господњем, где новчано помаже онима који олтару служе да "од олтара и живе".²⁸⁾ Поред тога, свећа има и јак таинствени значај, јер литургички изображава Божанску светлост која треба да светли у средишту наше личности - "срцима нашим", у нашој вери у живот вечни у Господу нашем Исусу Христу. Када узносимо зажежену свећу треба одмах помислити на нашу веру, тј. преиспитати њену вредност, и у сазнању наше ништавности замолити Господа да нас просветли "светлошћу разума", исто онако како се и свешетник на Литургији моли: "Запали у срцима нашим, човекољубиви Владико, бесмртну светлост Твога богопознања, и отвори очи ума нашег да бисмо разумели Твоје еванђелске проповеди".²⁹⁾ Колико ли се пута овде само помиње "у срцима нашим"?! Ако мало боље прегледамо богослужбене молитве, ми ћемо их одмах повезати са најјаснијим својством (идентитетом) Православља - исихазмом, са сржју наше вере, која се кроз векове коначно искристалисала код св. Григорија Паламе, који је рекапитулирао сво подвижничко искуство Цркве и нама пренео једну велику истину, да се таворска светлост и те како може пројавити у срцима нашим, и да оно може да постане Христоносац и "храм Светога Духа".

Принешена наша свећа јесте израз љубави и вере која попут њеног смиреног и треперавог пламичка треба да гори у срцима нашим, а такође и саборно учествовање у изражавању великог хришћанског дара добродетељи давањем милостиње онима којима је она потребна у Цркви Христовој.

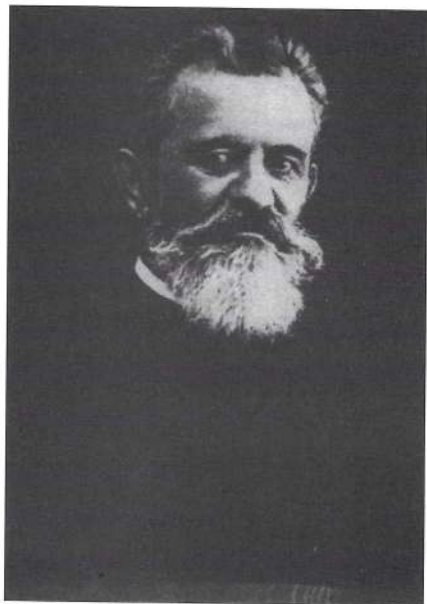


НАПОМЕНЕ:

1. 2. Дневника 13, 11; Јов 29, 3; Исаија 62, 1; Језекиљ 1, 13; Захарија 1, 2.
2. Требник, молитва за освећење свећа. 3. 16, 2
4. Никодим Милаш, Правила Православне Цркве, 4. правило; видети и коментар трећег правила, том 1., Петроград, 1911.
5. Дап. 29, 7-8.
6. Атинска синтагма 2, 143
7. Упореди Лев 1, 3.10; Малахија 1, 4.8.
8. Пособие, ст. 44-45; Петроград, 1900.
9. О храму, гл. 134
10. О храму, гл. 25.
11. 1, 8.
12. 7: 14 - 15
13. Лк. 24: 42
14. Јн. 6, 35.
15. "Светлост Христова просвећује све и сва" (Литургија раније освећених дарова).
16. Архиепископски чиновник и Мт 5, 16.
17. Уп. 1. Сол. 5, 19; Исаија 60, 1.
18. Службеник јутрењи, 9. молитва: "Засијај у срцима нашим, човекољубиви Владико, непропадљиву светлост Твојег богопознања"; или: "Засијај у срцима нашим истинито сунце Твоје правде"; исто, 12. молитва.
19. Јн. 8, 12.
20. Кол. 1, 12.
21. 1. Сол. 5, 5.
22. 2. Кор. 4, 6.
23. 1. Тим. 6, 16.
24. Црквеносл. "полијелеј", од грчког "пас" = сав, и "кандила" = кандило; зове се још и "хорос".
25. Црквсл. "тверда" грчки "стереома".
26. Свећњак од седам свећа, стоји позади свете трапезе, а помиње се у Књизи пророка Захарије, 4, 2.
27. Скрижаљ, 1, 41 - 42, Петроград, 1908.
28. 1. Кор. 9, 13.
29. Молитва на Литургији пред читање Еванђеља.

ПРАВОСЛАВЉЕ У РИЈЕЦИ У ДОБА ФАШИСТИЧКЕ ИТАЛИЈЕ

Прођањање пароха Саве Косановића (1862-1935) у Ријеци у време фашизма



Влада Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца била је, због унутрашње и спољнополитичке ситуације, приморана да са Краљевином Италијом, на чијем је челу био фашистички председник Бенито Мусолини, потпише 27. јануара 1924. године, такозвани Римски пакт којим је престала да постоји Слободна ријечка држава, а град Ријека је припојен Италији.

Град је сада постао погранично место између две непријатељски расположене државе, а становници који су постали југословенски држављани, имали су право да прелазе преко јединог моста на Ријечини са Ријеке у Сушак, који се налазио на територији СХС, са пропусницама. Те је документе прегледавала италијанска полиција, па је тако истовремено регистрирала ко све преко моста прелази, колико често и када.

После анексије Ријеке Италији у том је граду остао и Генерални конзулат Краљевине СХС у Ријечној држави, па је сада то постао Генерални конзулат Краље-

вине СХС у Ријеци. Како су се важни међудржавни послови одвијали преко тог конзулата, надзор италијанске полиције укључивао је и надзор над дипломатским особљем југословенског конзулата.

Са довршењем анексије, успостављени су и органи италијанске полиције у Ријеци, па је тако успостављена као орган полиције Ријечка префектура, а један њен део, који се бавио праћењем лица и догађаја, звао се Квестура, односно Управа полиције. Квестура је имала посебне предмете у оквиру којих је пратила одређене особе, па је тако под предметом који се звао „Иредентистичка пропаганда“ пратила делатност свештенства пројугословенски оријентираног, а унутар те групе је пратила деловање православног свештенства.

Тако се у данашњем Државном архиву у Ријеци налазе документи и фотографија са пропуснице пароха Саве Косановића који говоре о јавном делу његовог живота у време италијанске владавине Ријеком и на начин како је његово деловање видела италијанска полиција.

Парох Сава Косановић је 03. јануара 1927. године примио од ријечке полиције упитник на чија је појединачна питања морао да одговори, па смо тако и ми сазнали основне јавне податке о њему. Он је тада опслуживао само Ријечку парохију, али је она тада обухватала град Ријеку и град Сушак, а на Горњем Приморју Селце, Фужине, Гробничко поље и Кастав, тако да се Ријечка парохија простирала на територији срезова Сушак-Цриквенице, Селце, Кастав и град Бакар.

Сава Косановић (рођен 08.

марта 1862. године у Плашком), дакле у време попуњавања упитника он је, према месту рођења, био југославенски држављанин.

Прем истом упитнику, за пароха Ријечке парохије био постављен Решењем Епархијског канонисторија у Плашком (бр. Е.К.167/900) 10/23 августа 1900-те године, али је и до тог датума повремено служио у Храму св. Николе у Ријеци као капелан од 1891. године, а до 1900-те као прота. Значи да је у ријечној парохији деловао до тада више од 26 година.

Када је престала угарска администрација у граду Ријеци распадом аустро-угарске монархије 1918. године, парох Сава Косановић и Храм св. Николе у Ријеци били су предмет напада у време Данунцијеве окупације Ријеке (12. 09. 1919. г. - 03. 01. 1921. г.), шиканирања, у време Ријечке државе, и шпијунирања у време Италије у доба фашизма.

Из одговора на друго питање, које се односило на личне податке, сазнајемо да се Сава Косановић није женио, али није поменуо да је на место ријечног пароха дошао после ријечног пароха Николе Косановића, нити да је био ујак тада већ познатог Николе Тесле.

Истакао је да је основну школу учио у Плашком, гимназију у Сремским Карловцима и још четири године богословије у Карловцима. За ђакона је рукоположен на Бадњи дан 1886. године, а за презвитера за Божић исте године. За проту у Плашком је изабран у јесен 1897. године.

Осим српски, говорио је немачки и италијански, а служио се и француским. Одликован је црвеним пасом на Бадњи дан

1892. године, на прсним крстом око врата одлуком Светог архијерејског сабора Српске православне цркве 1920. године, Орденом св. Саве четвртог степена, указом бр. 1945. (њ. Величанства) регента Александра 28. фебруара 1921. године, „Надбедеником” декретом епископа Иларијона „Зерамскога”) 30. септембар/12. октобар 1923. године. Иако га је због уредно вођене православне општине ријечке, те због увећања њезине имовине, на темељу пописа стања извршеног 17. јула 1924. године, Епархијски административни одбор у Плашком, на седници одржаној 29. јула 1927 године, предложио за неко признање за унапређење, како тако нешто није наведено у рубрици награда, закључујемо да предлог није прошао.

Након укидања Ријечке државе 1924. године, Италија и Краљевина СХС су пришле решавању осталих спорних питања.

Једно од тих питања био је правни статус православних општина које су се некада налазиле на територију сада нестале Хабсбуршке монархије. То су биле православне општине у Пероју, Задру и Ријеци. Између њихових статуса је постојала историјска разлика. Док су Перој и Задар били на територију некадашње Аустрије, те су за њих важили аустријски закони, Ријека је била у саставу Угарске, па су за

њу важили други (историјски) закони.

На темељу Римских уговора, склопљених између влада двеју држава 27. јануара 1924. године, започели су контакти око решења правног и осталог статуса поменутих православних општина, па су се између Краљевске легације Краљевина СХС у Риму и Министарства спољних послова Италије одвијали контакти који су резултирали богатом преписком која се односила на објашњење разлике у статусима и начином њиховог решавања, обзиром да су Рапаллским уговором православне општине Перој, Задар и Ријека дошле у границе Италије, а Епархија горњокарловачка, којој су оне некада биле подређене, сада се налазили на Територију Краљевине СХС.

После дугих преговора 20. јула 1925. године, у Нептуну (Nettuno) је закључен споразум између обе земље којим је регулиран статус православних општина у Италији, па и статус ријечке Православне општине.

На бази тог споразума све православне црквене општине у Италији добиле су заједнички статут, а један примерак ријечког статута, са потписима Саве Косановића као „протопрезвитер-парох и претседника црквене општине ријечке”, те пет чланова ријечке црквене општине: Ђуро Трбојевић, Ђуро Богић, Васо

Дакић, Петар Ко...(?) и Р. Маријан...(?), налази се у архиву Министарства спољних послова Краљевине СХС, који се сада чува у Државном архиву Србије и Црне горе у Београду.

Уводним члановима поменутог статута наведено је да српско-православној општини на Ријеци припадају сви парохиијани православне вере, српско-православна општина има карактер југословенских црквених установа, подређена је српско-православном епископату у Задру, а путем њега под Српску православну патријаршију у Београду. Истакнуто је да по истом реду хијерархије ће бити именовани и свештеници у једној и другој општини.

Према чланку 5. истог Статута, православне општине у Италију су правна лица, подређена законима и прописима италијанског законодавства.

Но, како је 1926. године у Италији заведена диктатура, чиме су умањена дотадашња права правних лица, створена је не само атмосфера, него и правна основа за контролу свих удружења, па и правних институција, особито оних чије се административно седиште налази ван Италије. Тиме се интензивирало прогањање свештенства које је оцењено као пројугословенски оријентирано, било они католичко, а још више православно, у новостеченим провинцијама, којима је припадала и Ријека.

Сава Косановић је још у време Аустро-Угарске, иако незванично, сарађивао са Светозаром Прибићевићем, односно са браћом Прибићевић, унутар Српске самосталне странке, па се може претпоставити да је Светозар Прибићевић, који је у Ријеку долазио још од времена њеног настанка 1882. године, користио Саву Косановића не само ради неких сазнања, него, можда и помоћи друге врсте. Индикативно за ову хипотезу је ипак ви-



СВЕТИ СЛЫ ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

шемесечно одсуствовање из Ријеке „због болести” 1903. године, како наводи Сава Косановић у упитнику италијанске полиције.

У свим даљим догађајима, како до стварања Хрватско-српске коалиције (1905), преко избора 1906. године, па, када исте године Светозар Прибићевић постаје један од представника Српске самосталне странке у делегацији која треба да потпише Напутак делегације Хрвата и Срба о преговорима с делегацијом Мађарске за постизање споразума о политичкој сарадњи за рушење Двојне монархије, Ријека представља важну окосницу политике Срба у Хрватској, а вероватно су неки договори, акције, можда чак и нека средства финансијске потпоре ишла преко Саве Косановића. Све потенцијалне национално-политичке везе у сарадња до почетка Првог светског рата, требале би да буду предмет даљег истраживања у архиву Храма св. Николе на Ријеци.

Хипотеза о сарадњи Саве Косановића са представницима „српске политике” у Хрватској је тим реалистичнија када се зна да је син Николе Косановића, брата Саве Косановића, Сава Косановић (млађи), био секретар Светозара Прибићевића и након уједињења живео на Сушаку. Слободно се може претпоставити које су све политичке везе између оба Косановића договаране са оба Прибићевића, можда и са Срђаном Будисављевићем, Богданом Медаковићем, па чак и Франом Супилом.

Након уједињења, којем је Светозар Прибићевић допринео у знатној мери, он најпре постаје министар унутрашњих послова (1918-1920), затим министар просвете (1920-1922), поновно министар просвете (1924-25 године), да би са тог положаја отишао у опозицију 1926. године. Децембра исте године Светозар Прибићевић држи политички скуп на

Сушаку, на којем критикује унутрашњу и међународну политику Југославије управо због тога што је она препустила Италији Истру и Ријеку као чисте словенска територије.

Како се, према извештају италијанске полиције, на том политичком скупу Светозара Прибићевића на Сушаку окупило око седам стотина симпатизера његове странке не само из Ријеке, него и из Истре, јасно је зашто је италијанска полиција од 1926. године све пажљивије прати и кретање пароха Саве Косановића, као што прати и чланове Југословенског конзулата на Ријеци.

Резултати паски ипак нису таква да се парох Сава Косановић може аргументирано оптужити да делује против политичког система Италије.

Први извештај италијанске полиције датиран је 15. марта 1929. године. У њему се истиче да Сава Косановић држи у свом стану састанке „иредентистичког карактера” („састанке ослободилачке”), којима најчешће присуствују млади из Истре. Како је он ипак приметио да га прати италијанска полиција, Сава Косановић сели своје деловање у један локал на Сушаку у којем наставља да држи исте састанке. Стога је потребно, закључак је овог извештаја, Саву Косановића „држати на оку”, како би се било спремно на последице које из

таквих састанака могу произаћи.

Но, у извештају од 07. јуна исте године, квестор полиције мора да констатује да се састанци даље одржавају, али да није познат нико од учесника, нити се као резултат тих састанака може означити као негативан, односно да са тих састанака нема повратне информације.

Следећи извештај се односи на термин 14. март 1931. године и у том се документу наводе и неки католички свештеници (на пример дон Куканић, Лилић, Калањ), као представници „југословенског покрета”, односно противника уговора и споразума којима су Истра и Ријека остале у Италији. У том, најширем извештају, за Николу Косановића се наводи следеће:

„Непомирљиви србофил, сумњив чак и за то да је прави југославенски тајни агент, и, као такав, подвргнут строгом надзору” („serbofilo intransigente, sospetto perfino di essere un autentico emissario jugoslavo, e come tale, sottoposto ad oculata vigilanza”).

„Током својих свакодневних посета Сушаку”, истиче се даље у извештају, „не крије да је у контактима са антииталијанским елементима као и да посећује институције које су нашем режиму непријатељске, као што су хор 'Јека с Јадрана' или гимнастичко друштво 'Југославенски соко’.

Како се погоршање односа



СВЕТИ САВА ГОРНОПРАВОЋНИ

између Краљевине Италије и Краљевине СХС све више погоршавало, погоршавао се све више и статус српских православних општина у Пероју, Задру и Ријеци.

Није нам познато шта је по-
нукало Саву Косановића да Светом архијерејском синоду Српске православне цркве у Карловцима 1933. године упути примедбе на важећи статут и понуди измене путем Конзулата Краљевине СХС на Ријеци. Изгледа је преко Конзулата Министарство спољних послова добило предлог Саве Косановића, па у једном писму од 04. новембра 1933. године, које је под одредницом „врло хитно“ послано Светом Синоду, затражено да се не усвоје примедбе Саве Косановића, иако се инсистира на „самосталности“ у одлуци Светог Синода.

Окосница предлога Саве Косановића била је да чланови црквене општине могу да буду само југословенски држављани, а друга примедба да се направи посебан статут за ријечку православну црквену општину, вероватно у вези са првим предлогом.

У писму Министарства спољних послова, у тачки 1. се указује на могуће последице ако се усвоји предлог Саве Косановића.

Према том напису, православни који нису југославенски држављани, остали би изван православне општине, па би се на тај начин створило две врсте

православних верника на Ријеци.

Италијанске власти имале би право да затраже од припадника православне вере који нису југославенски држављани да се организују у засебну црквену заједницу, а та би заједница имала пред оном коју предлаже Сава Косановић две предности: уживала би већу материјалну корист од италијанске државе и број њених верника би брже растао него број верника југословенских држављана. Аутор непотписаног писма ставља упит Светом Синоду да ли је то у интересу Српске православне цркве и није ли то у корист Ватикана који се жели домоћи старатељства над православнима у Италији.

Усвајање предлога Саве Косановић било би погубно и за Србе православне црквене општине у Задру, где Срби такође нису држављани Краљевине СХС, па би се и тамо створио правни и политички расцеп унутар православних.

Ситуација у Пероју не би била мање компликована, јер, како се истиче у писму, тамо су сви верници југославенски држављани, па би њихово издвајање од осталих православних верника-италијанских држављана изазвало реакцију италијанске владе.

Што се тиче посебног статута за ријечку општину, како је затражио Сава Косановић, Министарство спољних послова упозорава Свети Синод, да би то био

први у преседанима који би уследили јер би исто затражила и задарска и перојска православна општина што би у целини ослабило статус српских православних општина у Италији.

Нису нам познати разлози ради којих је Сава Косановић предложио не само редифиницију чланова Српске црквеноправославне општине ријечке, али, знајући његово осведочено поштење, преданост и добру вољу, претпостављамо да су у позадини били неки разлози политичке, можда верско-унитаристичке оријентације, а никакво лично политиканство.

Свети Синод је изгледа усвојио сугестије Министарства спољних послова Краљевине СХС, које нам се чине оправданим, јер ни у једном архиву није нађен неки други статут за ријечку општину од оног које је ступио на снагу након ратификације Нептунских конвенција.

Када је 19. децембра 1935. године у Храму св. Николе у Ријеци прослављана 150-годишњица утемељења „Српске православне цркве“ у Ријеци, како стоји у извештају италијанске полиције, за што је, како се у истом извештају истиче, иницијатива потекла од Генералног конзулата Краљевине Југославије у Ријеци, одржано је свечано богослужење у присуству особља конзулата, те стотинак особа из суседног Сушака.

Из овог полицијског извештаја се може закључити да „тврда граница“ између Краљевине Југославије и Краљевине Италије, нарочито „тврда“ после атентата на Александра Карађорђевића у Марсеју (09. октобра 1934. године), у чијој је организацији учествовала и талијанска влада, није поделила православне вернике оба града који су се на прослави стопедесетогодишњице храма вероватно осећали као легитимни наследници његових ктитора.



ВИДОВДАНСКИ ПОЗДРАВ СРБИМА У САД И КАНАДИ

Беседа је снимљена за радио станице с програмом на српском језику



Драга моја српска браћо и сестре, потомци Косовских витезова!

После две године поново сам удовољио жељама драге ми у Христу браће, да вам се обратим поводом данашњег великог дана.

Данас је наш српски Видовдан, Велики петак српске историје. Ретко је који народ у историји постао оно што историјски јесте, преко своје највеће трагедије, као ми Срби. Као што је Хришћанство оно што јесте кроз Велики петак Христа Спаситеља, тако смо и ми Срби то што јесмо, кроз наше Косово, наш Видовдан.

И други народи света бележили су своје катастрофе, своје неуспехе и своје поразе. И не само на нашем пеленовитом Балкану, него и широм света. Али често су они своје трагедије пратили увређеним поносом и тумачили урођеним самољубљем, а за разлику од њих, ми Срби признавањем

својих грехова и својих покајања. Није то било оно самоуништавајуће осећање кривице. Било је то оно истинско сагледање себе пред Богом и пред савешћу, у једној катастрофи, коју народни песник тумачи речима: „наши цари закон погазише,... за правило лудост изабраше...“ О, колико смо пута у историји нашој ми Срби за правило лудост изабрали! Не само у временима злим него још чешће и у временима добрим. Понекад чак кад се радило о бити и небити. Али, хвала Богу, све од Косова до наших дана, остали смо народ који уме да сагледа себе, да се каје, да се трезни, да се исправља и да налази свој прави пут. То је оно најлепше у нашој души, освећеној Духом Божјим и чуваној духом светосавским и косовским. То је оно дубоко јеванђелско, православно и светосавско у души Србиновој.

Ово осећање своје греховитости и потребе за покајањем прати наш народ кроз векове. Оно никада очеве и претке наше није бацало у песимизам бесмисла, него их је надахњивало снагом да „тирјанству стану ногом за врат“ (Његош), да се снагом духа и мишица поново врати изгубљено. Тако је, драга децо косовска хришћанска душа српског народа увек налазила себе, стојећи пред Богом понизно а пред људима усправно.

На један Видовдан наш мали народ распет је на крсту. Настало је време дугог робовања, умирања и настојања, сеоба и померања. Као оно некад Израјљци у пустињи, и

наши преци, вековима нису имали сталног дома ни сигурног огњишта, често се трагало за новим земљама, за сигурнијим поднебљима. Као оно некада на Косову шта је дао себе за слободу и за своју част, нудио је он и другима себе и своју снагу у нади да ће и уз помоћ других вратити изгубљено, државу и слободу. И живео је наш народ тако, често обмањиван и мучен, све док није сам својом вером, својим слободарским надахнућем и својом мишицом поново нашао себе у својој држави међу слободним народима света.

Али знајте, драга браћо и сестре, све те жртве никада не умиру. Њихова морална снага вечно живи. Све су оне некако уткане у мистерију Крста Христовог. Остају од Бога виђене, морално бесмртне, као извор снага за нове подвиге и нове успехе у неком новом поколењу. Зато је надахнути Његош пред лицем Божјим и пред лицем рода нашега могао да каже: „Пред олтаром цркве и племена – Страдање је крста добродјетел“.

Од Косова до наших дана померали смо се према континентима, према новим световима. И данас се свуда, од Новог Зеланда и Аустралије, преко Европе па све до најсевернијих насеља Канаде. Али и данас, као и у временима кад смо под туђином чекали боље дане, сви смо деца једне заједничке нам Цркве светосавске. То је она иста Црква која је надживела Косово и државу. То је она Црква која је прихватила и морално осмислила Косово и

све поразе и све патње свога народа. То је увек она Црква у којој је Србин налазио себе и своју нацију у временима када је био и без државе и без слободе. Та иста, жива Црква Св. Саве живи и данас. Она је овде на старим огњиштима. Она је и свуда по свету где православни Срби живе и име Божје славе. Она је чувала, бранила и надахњивала у свима временима и у свима ситуацијама. У њеном крилу неговане су генерације и генерације потомака косовских јунака и свих витезова Крста и слободе кроз столећа велике историје једног малог народа. Она је проповедала оно свето начело наше наде „ако и јесу одлетели ждрали, остали су птићи ждраловићи, наше племе погинути неће“ (народна песма).

Али, драга браћо и сестре, шта можемо да кажемо о себи данас, на овај наш овогодишњи Видовдан? Први пут у нашој историји, у Цркви смо подељени, завађени, подељени, једни према другима неповерљиви, једни на друге озлојеђени, подељени пред славским иконама и пред светим олтарима, као да чекамо неко ново проклетство - а ми смо народ који смо били увек једно, не само у вери, него и у јединству мисли, осећања и идеала. Живело се тако у сваком дому, од оних скромних кривојара па до имућних здања, пред свим олтарима и у свима светињама Цркве и Рода. Од светих Дечана, Пећке Патријаршије, Грачанице, Раванице, Св. Жиче, Острога и Савине, Крушедола и Крке, Ораховице и Лепавине, све до Гомирја, најзападнијег манастира нашег на исти начин живело се пред Богом и пред образом нације. Не изазивајмо проклетство Св. Кнеза! „Великаши, проклетим душе“, проклиње народна

песма... Можда и данас међу нама има своје врсте „великаша“ који стварају злу крв и неповерење међу браћом, који уносе у Цркву оно што није црква и који кроз Цркву хоће оно што не треба Цркви. Зато се покајмо за грехове и грешке и које смо починили. Да светла образа станемо пред Св. Савом, пред Лазаром Косовским и пред Вождом Тополским. Да нас не проклињу гробови отаца и праотаца, мученика, витезова крста и слободе, који су падали за наше јединство, за крст часни и слободу златну.

Наш српски народ увек се налазио на страни правде и на страни оних општих идеала друштва људског. У два велика светска рата гинули смо заједно са јунацима земаља у којима данас живите. Па кад смо умели и могли бити у општим идеалима једно са целим слободољубивим светом, како то да не можемо бити једно сами са собом и пред светињама Цркве и Рода нашег. Размислимо о овоме драга децо Лазара Косовског. Да престану парницења. Да макар утихну свађе. Да нестане неповерења ни према вама тамо ни према нама који чувамо веру и Цркву на старим огњиштима, где су гробови отаца и колевке нових нараштаја. Дивимо се дивним светињама које подижете широм новог света у славу Божју и славу Светих Срба. Али и овамо се гради и обнавља, проповеда и духовно бодри, колико икада у историји на старим огњиштима негује се древни задужбинарски дух српског народа. Не мора Црква бити ни повлашћена и материјално богата, да би се у њеном животу показивала сила Божја. Рекао је велики апостол Павле да се сила Божја у немоћима показује. Сила Божја није остављала наше пре-

тке ни у оним тешким временима историје, када су живи завидели мртвима, када су се гробови множили а колевке проређивале, када је сваки дан живота био провлачење кроз теснаце, патње и умирање. Данас је, хвала Богу, све другачије. Добром вољом све можемо постићи. Нека пред лазаревском визијом Царства небеског ишчезне наша привезаност за сујетно и светско. У овом великом тренутку поново се пред Богом понизимо а пред људима усправимо.

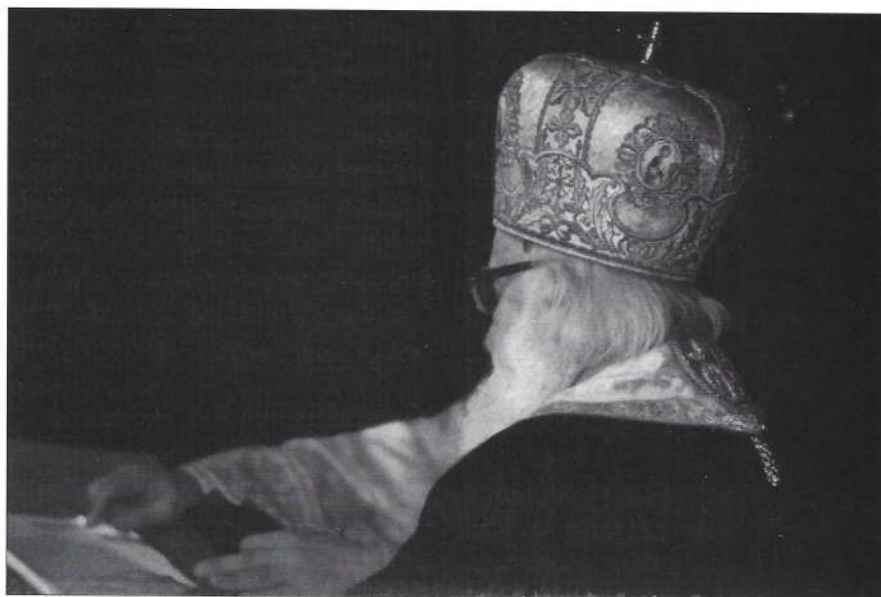
Користим ову прилику да се топло захвалим браћи и сестрама који су помогли да у мојој Епархији поново запламти кандило пред бројним светињама које смо саградили и обновили широм Епархије горњокарловачке. Надам се да ћу се са многима од вас и ове године на велику Госпојину срести у нашем Гомирју, на његовом јубилеју. Биће то, ако да Бог на Велику Госпојину ове године. Тада ћемо, почашћени присуством Његове Светости Патријарха српског Господина Германа и моје у Христу браће архијереја, наших свештеника и верника, веома обрадовани присуством наше драге браће и сестара из далеког света обележити 375-годишњицу настанака овог нашег знаменитог манастира. Хвала свима који су нас помагали и који ће нас још помоћи да наше Гомирје засја у свој својој некадашњој лепоти.

У овој години почећемо прослављање јубилеја 800-годишњице рођења Светог Саве. Широм Српске патријаршије свечано ћемо обележавати овај велики јубилеј Цркве и нације наше. Овај јубилеј много нас обавезује. Јер не заборавимо да је Свети Сава мирио браћу, спречавао раз-

доре, заустављао ратове, успостављао односе са црквама и народима и надахнуо претке наше да преживе Косово. Он је у наш народ унео снагу духовну којом је он највећи пораз у својој историји претворио у моралну победу. И тако је он доживео да Велики Петак своје историје, свој Видовдан сагледа и из славе свога васкрсења.

Благослов вечнога Бога, Светог Саве српског, Св. Лазара Косовског и свих светих Срба нека је са свима вама.

Боже дај!



*Ејиској бачки др Иринеј,
йоріййарол САСабора*

САОПШТЕЊЕ ЗА ЈАВНОСТ СВЕТОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ САБОРА САБОРА СПЦ

Заседање оджано у Београду од 14. до 22. маја 2009. године



Са благословом Његове Светости Патријарха српског г. Павла, а под председништвом Његовог Високопреосвештенства митрополита црногорскоприморског г. Амфилохија, који по члану 62 Устава Српске Православне Цркве врши дужност заменика обо-

лелог Патријарха, у Патријаршијском двору у Београду одржано је, од 14. до 22. маја 2009. године, редовно заседање Светог Архиепископског Сабора Српске Православне Цркве. У раду Сабора узели су учешћа сви епархијски архиепископи Српске Православне Цркве, укључујући и Његово Блаженство Архиепископа охридског и Митрополита скопског г. Јована и остале архиепископе православне Охридске Архиепископије.

Са свешћу о одговорности Цркве за живот и спасење људи и о величини духовних изазова нашег времена, Свети Архиепископски Сабор се посветио решавању виталних питања Српске Православне Цркве данас.

Пре свега, Сабор је највећу пажњу посветио стању Цркве

и народа у нашој јужној покрајини после незаконитог проглашења тобожње независности Косова и Метохије. Сабор је одао дужно признање држави Србији за све напоре да се то вапијуће безаконје, са свим несагледивим последицама које из њега могу проистећи у ближој и даљој будућности, заустави и онемогући, као и свим државама које га, поштујући међународни правни поредак и елементарни морал, нису признале, а посебно свима онима који су на делу показали солидарност са српским народом на Косову и Метохији, чија основна људска, верска и политичка права се безобзирно газе, уз хладно и равнодушно ћутање најмоћнијих и најгласнијих заговорника људских права. Сабор је захвалан свим међународним институцијама и организацијама, као и угледним личностима из света нау-

ке, уметности и културе, које дижу глас протеста против ове историјске неправде и небивалог оспоравања норми међународног права. Сабор је уверен да Србија и српски народ никада неће пристати на насилно одузимање Косова и Метохије.

Посебна пажња је посвећена процесу обнове наших тамошњих светиња, порушених у мартовском погрому 2004. године. Та обнова, као прва фаза опште обнове која треба да обухвати и преко стотину храмова, манастира и црквених здања срушених или тешко оштећених пре мартовског погрома, треба да омогући живот монашким заједницама, свештенству и остацима прогнаног народа, као и да охрабри изгнанике да се враћају на своја прадедовска огњишта.

Умољен је Преосвештени Епископ рашко-призренски г. Артемије да хитно прими већ обновљене црквене објекте. Ради што озбиљнијег сагледавања проблема везаних за нашу јужну покрајину, одржан је и радни сусрет са министром за Косово и Метохију у Влади Србије, г. Гораном Богдановићем, и његовом пратњом коју су сачињавали саветници Председника Србије г. Млађан Ђорђевић и г. Дамјан Крњевић.

После разматрања прилика у Српској Православној Цркви изазваних дуготрајном болешћу Његове Светости Патријарха српског г. Павла и анализе начина функционисања црквених тела и органа у садашњим условима, Сабор је одлучио да остане при својој ранијој одлуци да Патријарх и даље остане на челу Српске Православне Цркве. У току заседања Сабора одржана је и

заједничка седница саборских отаца и Централног тела за изградњу Спомен-храма Светог Саве на Врачару. Том приликом присутни чланови Сабора су се упознали са чињеницама о досад извршеним радовима и са планом предстојећих радова.

Сабор је, на основу извештаја, анализирао положај Српске Православне Цркве на укупном српском духовном и етничком простору, у региону и у расејању широм света, и донео одговарајуће одлуке. Посебна пажња је посвећена положају Охридске Архиепископије и поздрављени су први наговештаји његовог побољшања, као и спремности свих на дијалог за коначно превазилажење нередовних црквених прилика у Републици Македонији.

Такође је показано дужно интересовање за интензивирање процеса реституције неправедно одузете црквене имовине, потребне Цркви ради вршења њене пастирске, социјално-добротворне, мисионарске и културно-просветне мисије, а не ради нечијег богаћења, како подозревају извесни ванцрквени „аналитичари“

Разматрани су односи међу сестринским Православним Црквама и са задовољством је констатовано да су они, уопште узевши, редовни, засновани на јединству вере и свези мира и љубави у Духу Светоме. Ипак, Сабор је био приморан да констатује да се наставља антиканонска и небратска делатност појединих представника Румунске Патријаршије у источној Србији, посебно у Епархији тимочкој. Сабор изражава наду да ће се проблем превазићи путем званичног дијалога двеју Цркава на

највишем нивоу.

Имајући у виду предстојеће свеправославно саветовање о стању православне дијаспоре на свим континентима, Сабор је уобличио општи став о питањима везаним за живот, међуправославну сарадњу, организационе и друге тешкоће, али и одговорност за сведочење аутентичног устројства Православне Цркве у специфичним условима живота у расејању, у већинском инославном или чак иноверном окружењу. Сабор сматра да и убудуће ваља неговати одговоран и конструктиван дијалог са тим окружењем. Најважнија одлука Сабора у овом контексту јесте усвајање и потврда Устава Српске Православне Цркве на америчком континенту и коначног успостављања њеног пуног административног јединства, кроз прихватање саборног договора свих српских архијереја који делују у Америци о арондацији епархија и парохија.

Саслушан је и прихваћен извештај Светог Синода о његовом раду у протеклом периоду, са нарочитим нагласком на извршењу саборских одлука са прошлогодишњих заседања. Такође су саслушани извештаји госпoде епархијских архијереја о стању и проблемима у епархијама Српске Православне Цркве, као и извештаји о стању и проблемима у црквено-просветним установама и у настави веронауке у јавним школама, уз тражење путева и начина за побољшање њеног квалитета у сарадњи са надлежним министарствима и релевантним стручним службама и појединцима.

Разматран је и рад Човекољубља, добротворне установе Српске Православне Цркве, и

других важних установа, као што су, примера ради, поклоничко-туристичка агенција Добročинство или Информативна служба Светог Синода.

Сабор је са задовољством констатовао да је Влада Србије подржала иницијативу Светог Архијерејског Синода да се изграде Спомен-храм и Меморијални центар ради трајног молитвеног сећања на жртве агресије НАТО-пакта пре десет година, погрома над српским народом на Косову и Метохији, претходних трагичних грађанских и међуетничких сукоба на тлу бивше Југославије у последњој деценији прошлог века, као и првог и другог светског рата и ослободилачких ратова Србије уочи првог светског рата и уопште жртава сукоба, терора и насиља током читавог 20. века и почетка 21. века. Тиме се, наравно, не поричу нити умањују жртве других народа са којима српски народ вековима живи или заједно или у суседству.

Сабор је основао и посебну саборску комисију која треба да припреми прославу 1700-годишњице Миланског едикта светог цара Константина (313-2013) којим је Црква, после три века гоњења, добила слободу деловања у тадашњој Римској Империји. Та прослава ће, ако Бог да, обухватити сав хришћански свет, али ће и у Српској Православној Цркви бити свеопшта, с обзиром на чињеницу да је Константинов родни град био Наисос, данашњи Ниш.

Поред свега осталог, Сабор је посветио дужну пажњу и обнови конака манастира Хиландара на Светој Гори, пострадаога у пожару, и користи прилику да апелује на вернике Српске Православне Цркве да и даље морално и материјално помажу својој браћи и сестрама на Косову и Метохији, манастиру Хиландару и свуда где је помоћ потребна. Сабор је свестан дубине светске и домаће економске кризе, као и још дубље духовне и моралне кри-

зе која ју је изазвала, али подсећа на то да се духовним и моралним оздрављењем свака криза може пребродити и тиме означити нови почетак.

Његово Високопреосвештенство митрополит црногорско-приморски г. Амфилохије и даље ће вршити дужност заменика Његове Светости Патријарха у Архиепископији београдско-карловачкој и дужност председавајућег у Светом Архијерејском Синоду. За нове чланове Светог Синода Сабор је изабрао господу епископе нишког Иринеја, бачког Иринеја, далматинског Фотија и захумско-херцеговачког Григорија, а за чланове-заменике господу епископе жичког Хризостома и бихаћко-петровачког Хризостома.

Свој пуноћи Српске Православне Цркве, свим хришћанима и свим људима добре воље Сабор упућује поруку љубави и мира у име Господње.



Кроз Епархију горњокарловачку - сликом и речју

Преузето са интернетске стране Епархије горњокарловачке

САБОР ПРАВОСЛАВНЕ ОМЛАДИНЕ У МАНАСТИРУ ГОМИРЈЕ

* 14. 06. 2009 год.

Благословом Његовог Преосвештенства Епископа горњокарловачког Г.Г. Герасима и Његовог Преосвештенства Епископа далматинског Г.Г. Фотија одржан је у манастиру Гомирје традиционални „Сабор православне омладине“ Епархија горњокарловачке и далматинске.



Након Свете Архијерејске Литургије коју је служио Његово преосвештенство Епископ далматински Г.Г. Фотије уз саслужење Његовог Преосвештенства Епископа горњокарловачког Г.Г. Герасима, свештенства и монаштва Митрополије београдскокарловачке и Епархија далматинске и горњокарловачке, у сарадњи са СКД „Просвјета“ из Гомирја и музичке секције из Српских Моравица приређен је културно-уметнички програм у ком су учествовали и гости из Велике Хоче, Штрбаца и Борче који су у организацији Г. Зорана Вучи-



ћа дошли да посете манастир Гомирје и да узму учешће у овом сабрању.

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ДОЊЕМ ЛАПЦУ

* 08. 06. 2009 год.

На Духовски Понедељак, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки Г.Г. Герасим началствовао је на Светој Евхаристији уз саслужење протопрезвитера Далибора Танасића, пароха парохије кореничке, презвитера Душана Лујића, пароха парохије грачачке и презвитера Горана Славнића, пароха парохије друге карловачке. У Литургијској беседи честитао је Епископ Герасим данашњи велики празник верном народу нагласивши да је Силаском Духа Светог на Апостоле установљена Црква Христова, Црква којој и ми сви припадамо као православни те позвао вернике на јединство које нам је преко потребно у овако тешким тренуцима за православне Србе у овим мученичким и страдалним крајевима.

ПРОСЛАВА ПРАЗНИКА СИЛАСКА СВЕТОГ ДУХА НА АПОСТОЛЕ У С. МОРАВИЦАМА

* 07. 06. 2009 год.

Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки Г.Г. Герасим поводом празника Силаска Св. Духа на Апостоле служио је Свету Архијерејску Литургију у Српским Моравицама уз саслужење свештенства и монаштва Епархије горњокарловачке.

Говорећи о значају овог великог празника који се празнује и као рођендан Цркве Христова, позвао је Епископ Герасим



верни народ да као што су се на данашњи дан сабрали први хришћани око Апостола у Јерусалиму да се и ми сви сабирамо око свог Епископа на Светој Литургији око једне Чаше Спасења и тиме постали причасници Царства Небеског

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ПОНОРИМА

* 31. 05. 2009 год.

Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки Г.Г. Герасим, у Недељу Св. оцаца Првог вас. сабора, уз саслужење свештенства Епархије горњокарловачке, служио је Св. Архијерејску Литургију у Понорима и том приликом извршио литургијско крштење г. Мирослава Иванчевића и његове породице. У својој беседи Епископ Герасим честитао је примање Свете крштење новопросвећенима, нагласивши да је ово велики тренутак за православну заједницу која се сабрала на Литургији сведочећи својим присуством примање нових чланова у заједницу верних. Након Литургије, г. Мирослав Иванчевић у част духовног рођења своје породице, припремио је трпезу љубави.

ПРОСЛАВА ВАЗНЕСЕЊА ГОСПОДЊЕГ - СПАСОВДАНА НА КОЛАРИЋУ

* 28. 05. 2009 *žog.*

Поводом празника Вазнесења Господњег-Спасовдана, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки Г. Герасим служио је Свету Архијерејску Литургију на Коларићу уз саслужење протопрезвитера Мирослава Бабића, пароха парохије коларићке, презвитера Николе Малобабића, пароха парохије костајничке и презвитера Горана Славнића, пароха парохије друге карловачке.

Својом беседом, Епископ Герасим честитао је празник верном народу који се сабрао на Светој Евхаристији, нагласивши да Вазнесење Христово представља и вазнесење целог људског рода и Његово увођење у Царство Будућег Века. Након ломљења славског колача, у традиционалној литији извршено је трократно опхођење око храма а затим је за верни народ приређена и трпеза љубави.

ПРОСЛАВА ХРАМОВНЕ СЛАВЕ У ОТОЧЦУ

* 06. 05. 2009 *žog.*

Поводом храмовне славе у Оточцу, празника Светог великомученика и победоносца Георгија, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки Г.Г. Герасим служио је Свету Архијерејску Литургију уз саслужење презвитера Слађана Никића, пароха парохије оточачке и презвитера Горана Славнића, пароха парохије друге карловачке. Говорећи о значају данашњег празника и мучеништва Светог Георгија, као и његовој победи над свирепим царем



вером у Васкрслог Господа. Епископ Герасим позвао је вернике, да примером Светог Георгија вером у Бога, постом и молитвом побеђују сва искушења и да се сабирају на Светој Литургији и окупљају око своје мајке Цркве, те да у суживоту са својим комшијама друге народности и вероисповести граде једно друштво пуно разумевања и толеранције. Епископ Герасим је поздравио и присутне на светој литургији, градоначелника града Оточца Г. Марија Барковића, начелника општине Врховине Г. Милорада Делића са њиховим сарадницима, који су по завршетку Свете Литургије присуствовали и трпези љубави приређеној поводом овог великог празника.

У ПОСЕТИ ЗАТВОРЕНИЦИМА

* 08. 05. 2009 *žog.*

Његово Преосвештенство Епископ Герасим посетио је у карловачком затвору Ненада Пејновића из Врховина, који је неправоснажном одлуком суда у Карловцу осуђен на 6 година затвора.

Подсећамо да је Ненад Пејновић ухапшен или боље речено отет од стране цивилних лица испред своје обитељске куће у Врховинама, која су га најпре убацили у комби, одвезли, немилосрдно претукли а након тога позвали полицију која га је ухапсила и одвела у притвор Против лица која су извршила отмицу Ненада Пејновића и нанела му тешке физичке по-

вреде, није од надлежних органа поднета никаква кривична пријава па чак ни пријава за ремећење јавног реда и мира.

Поставља се питање ко то у Републици Хрватској која је по свом уставном уређењу демократска земља и истовремено кандидат за чланство у Европској Унији има право и на основу чега да хапси, напада и пребија људе, и да иако су познати надлежним органима за исто недело не одговарају. Ако је Ненад Пејновић био осумњичен за ратни злочин, зашто полиција која је знала да је Ненад код своје куће није одрадила свој део посла и онако како је то по закону ухапсила Ненада Пејновића. Постоје ли то некакви јавно-сти непознати иследници који по свом нахођењу хапсе, отимају, туку и одређују ко је зашта крив. Требамо ли бити забринути за своју безбедност и сигурност и да стрепимо хоће ли се и нама овако нешто догодити???

ПРОСЛАВА ВАСКРСЕЊА ХРИСТОВОГ У МАНАСТИРУ БОГОРОДИЦЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ

* 19. 04. 2009 *žog.*

Поводом прославе Празника над празницима, Васкрсења Христовог, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки Г.Г. Герасим служио је Свету Архијерејску Литургију у манастиру Богородице Тројеручице у Доњем Будачком уз саслужење јеромона-



ха о. Наума, сабрата манастира Богородице Тројеручице и презвитера Горана Славнића, пароха парохије друге карловачке.

Прочитана је Васкрсна посланица Патријарха Павла у којој је Његова Светост позвао све нас, да у овим тренуцима када је наше доба суочено не само са материјалном кризом, него и са кризом морала и карактера, сачувамо људско достојанство које је Васкрсењем толико уздигао Син Божији. По завршетку Свете Литургије, за верни народ који се у великом броју окупио да заједно са својим Епископом дочека Васкрсење Христово, приређена је трпеза љубави.

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА НА РИЈЕЦИ

** 12. 04. 2009 год.*

Поводом празника Уласка Господа Исуса Христа у Јерусалим-Цвети, Свету Архиепископску Литургију у препуном храму Светог Николаја на Ријеци служио је Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки Г.Г. Герасим уз саслужење протопрезвитера Миће Костића и презвитера Горана Славнића.

Епископ Герасим у својој беседи позвао је верни народ да сведочи своју веру на што смо од Господа позвани и призвани као православни хришћани, те да се што достојније припремимо за дан победе над смрћу и избављења људског рода, Васкрсење Христово.



СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У МАНАСТИРУ БОГОРОДИЦЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ

** 07. 04. 2009 год.*

На празник Благовести, Његово Преосвештенство Епископ Горњокарловачки Г.Г. Герасим служио је Свету Архиепископску Литургију у манастиру Богородице Тројеручице у Доњем Будачком. Честитавш овај празник верном народу, нагласио је Епископ Герасим у својој беседи да су Благовести објавом Архангела Гаврила Пресветој Богородици да ће родити Спаситеља, почетак нашег спасења.

У поподневним часовима Епископа Герасима посетила је делегација коју су предводили амбасадор Републике Србије у Хрватској, Његова Екселенција Г. Радивоје Цветићанин и саветник Председника Републике Србије - Млађан Ђорђевић.

Након обиласка храма Светог Оца Николаја у Карловцу, Епископ Герасим упознао је Г. Млађана Ђорђевића о дешавањима на територији Епархије горњокарловачке по питању повратка прогнаних Срба, одузете имовине и проблемима око хапшења Срба повратника.

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ПУЛИ

** 05. 04. 2009 год.*

Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки Г.Г. Герасим служио је у пету Недељу Васкршњег поста Свету Архиепископску Литургију у Пули уз саслужење свештеника Епархије горњокарловачке.

Обративши се својом беседом верном православном народу,



Епископ Герасим заблагодарио је најпре Господу на овом Литургијском сабрању а затим и свим онима који су дошли да окупљени око свог Епископа заједничаре у Чаши Спасења. Честитао је Епископ Герасим и наступајуће празнике и позвао вернике да у посту и молитви дочекају празник нашег избављења и искупљења, Васкрсење Христово, те се захвалио верницима у Пули и читавој Истри на свом труду и напору који улажу у обнову духовног живота показујући да су упркос разним искушењима која су их сналазила у не тако далекој прошлости остали доследни вери својих отаца.

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА И МОНАШТВА ЕПАРХИЈЕ ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ

** 27. 03. 2009 год.*

На празник Преподобног оца Венедикта Нурсијског у манастиру Гомирју одржана је исповест свештеника и монаштва Епархије горњокарловачке. Свету Тајну исповести вршио је игуман манастира Крке архимандрит Герман. По завршеној исповести Епископ Герасим је, уз саслужење свештеника подручне епархије, служио Свету Архиепископску Литургију Пређеосвећених Дарова. Сви свештеници, монаси као и велики број верника, приступили су Светој Чаши и причестили се Часним и Животворним Телом и Крвљу Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа. Овом

приликом делом су употпуно-сти осведочене речи Спасите-љеве: „Узмите, једите; ово је Тело моје... пијте из ње сви; јер ово је Крв моја Новог завета која се пролева за мно-ге ради отпуштења грехова“. (Мт. 26, 26-27).

У својој беседи Епископ Гера-сим је надахнутим речима го-ворио о важности и значају заједничарења са Господом, које остварујемо кроз приче-шће. Уколико се не приче-шћујемо, сами себе изопшта-вамо из заједнице са Христом, рекао је Епископ подсећајући на речи Господње: „Ако не једете тело Сина човечијег а не пијете крви Његове, немате живот у себи“ (Јн. 6,53).

ПРОСЛАВА СВЕТОГ МУЧЕНИКА ТРИФУНА

* 13/14. 02. 2009 *год.*

У навечерје празника Светог мученика Трифуна у препуној сали Зорин дома предавање на тему „Свете тајне у Предању Православне Цркве“ а у орга-



низацији Епархије горњока-рловачке и Српске правосла-вне Црквене општине у Ка-рловцу одржао је презвитер Александар Ђаковац, маги-стар теологије и кординатор за верску наставу београдско-карловачке митрополије. Свету Архијерејску Литургију поводом прославе празника Светог мученика Трифуна - крсне славе Епископа гор-њокарловачког Г.Г. Герасима, служио је Епископ далмати-нски Фотије уз саслужење

Епископа стобиског Давида, Епископа горњокарловачког Герасима, свештенства и мо-наштва Митрополије београ-дско-карловачке и Епархија захумско-херцеговачке, да-лматинске и горњокарловачке Епископ далматински Фотије у својој беседи честитао је Епископу Герасиму крсну сла-ву и поздравио верни народ који се сабрао на Свету Евха-ристију. Епископ стобиски Давид честитавши Епископу Герасиму крсну славу нагла-сио је да у мучеништву Светог Трифуна види и мучеништво које Владика Герасим са сво-јим народом пролази и дожи-вљава сведочећи веру Христо-ву у страдалној Епархији гор-њокарловачкој.

Након Свете Литургије, у ма-настиру Богородице Тројеру-чице у Доњем Будачком за све госте приређена је трпеза љубави.

ПРАЗНИК СВЕТОГ САВЕ У КАРЛОВЦУ

* 26/27. 01. 2009 *год.*

Након више од 40 година, у организацији Српске право-славне Црквене општине у Карловцу и Српског култу-рног друштва „Просвјета“ пододбор Карловац а уз све-срдну помоћ и благослов Његовог Преосвештенства Епископа горњокарловачког Г.Г. Герасима, одржана је 26. јануара 2009 год. у Зорин дому у Карловцу свечана Светоса-вска академија. Академију је отворио и благословио Епи-скоп Герасим поздравивши госте међу којима су били и потпредседник Владе Репу-блике Хрватске Г. Слободан Узелац, Конзул Републике Србије у Ријеци Госпођа Мира Јегдић, градоначелник града Карловца Г. Дамир Јелић уз чију је значајну помоћ и

одржана ова приредба, те го-сти из Пискавице, Новог Ме-ста као и многобројни карло-вчани. У богатом културно-уметничком програму насту-пили су КУД „Пискавица“, певачка група из Жегара, ба-летни ансамбл Зорин дома, КУД „Просвјета“ пододбора Крњак, Војнић и Вргиност и ученици православне верона-уке из Крњака. На крају Ака-демије уручене су награде Граду Карловцу и Градоначе-лнику Г. Дамиру Јелићу за по-моћ у реализацији ове просла-ве, Г. Рајку Радусиновићу пре-дседнику КУД Пискавица а орденом Светог Саве трећег Степена одликован је Г. Ђо-рђе Петровић академски сли-кар из Карловца. По заврше-тку за све госте приређено је послужење где се за добру атмосферу побринуо оркестар КУД Пискавица. На сам празник Св. Саве, Архијере-јску Литургију у храму Св. Ни-колаја мириликијског у Ка-рловцу служио је Епископ гор-њокарловачки Г.Г. Герасим уз саслужење карловачких свештеника јереја Славише Симаковића и јереја Горана Славнића. У својој беседи Епископ Герасим нагласио је да је Св. Сава управо како се и каже у тропару учио и водио српски народ којим путем да иде, а тај пут је једино Хри-стов пут и кад год би скретали са њега губили смо се, посу-стајали и нестајали. Једино нас Христов пут води ка на-шем крајњем одредишту и ци-љу а то је заједница са Богом и Царство Небеско.



Епархија јорњокарловачка

Непова Преосвешћенићко Епископ јорњокарловачки и.т. Терасић

47 000 Карловац; Славе Рашкај 14

☎ 00385 (0)47 642 ☠ eparhija@eparhija-gornjokarlovacka.hr ☎ 00385 (0)47 642 532

СПЦО и Ујраба ђарохије
у Карловцу

Карловац; Мегобућеба 11

Јереј Славица Симаковић

☎ 00385 (0)47 411 506 ☎ 00385 (0)98 188 28 48
☎ 00385 (0)47 411 506 ☠ simakovic@gmail.com

СПЦО и Ујраба ђарохије
у Цбору

Цбор; Миле Б. Чађе 46

Протојереј Радослав Анђевић

☎ 00385 (0)44 871 811 ☎ 00385 (0)98 563 813
☎ 00385 (0)44 871 811 ☠

СПЦО и Ујраба ђарохије
у Пули

Фажана; Перој 19

Јереј Јоран Петковић

☎ 00385 (0)52 520 654 ☎ 00385 (0)98 979 30 38
☎ 00385 (0)52 520 654 ☠ spco_pula@yahoo.com

СПЦО и Ујраба ђарохије
у Карловцу

Карловац; Тина Ујебућа 5

Јереј Јоран Славнић

☎ 00385 (0)47 417 018 ☎ 00385 (0)95 880 38 36
☎ 00385 (0)47 417 018 ☠ goranstavic@gmail.com

СПЦО и Ујраба ђарохије
на Ријеци

Ријека; Ивана Зајца 24/1

Протојереј-епископ Мићо Косић

☎ 00385 (0)51 335 389 ☎ 00385 (0)91 514 82 50
☎ 00385 (0)51 324 180 ☠ spco-na-rijeci@ri.hinet.hr

СПЦО и Ујраба ђарохије
у Ојулину

Ојулин; Б. Франкојана 16

Јереј Милан Силић

☎ 00385 (0)47 532 475 ☎ 00385 (0)98 13 00 531
☎ 00385 (0)47 532 475 ☠

СПЦО и Ујраба ђарохије
у Коларићу

Војнић; Коларић 67

Протојереј Мирослав Бадић

☎ 00385 (0)47 883 519 ☎ 00385 (0)590 62 02
☎ 00385 (0)47 883 519 ☠ crkvena.opcina.kolaric@ka.t-com.hr

СПЦО и Ујраба ђарохије
на Ријеци

Ријека; Ивана Зајца 24/1

Јереј Марко Ђурић

☎ 00385 (0)51 335 389 ☎ 00385 (0)98 520 711
☎ 00385 (0)51 324 180 ☠ spco-na-rijeci@ri.hinet.hr

СПЦО и Ујраба ђарохије
у Доњем Лајцу

Доњи Лајац; Маршала Тића 11

Јереј Предрај Пантелић

☎ 00385 (0)53 785 154 ☎ 00385 (0)99 596 25 69
☎ 00385 (0)53 785 154 ☠

СПЦО и Ујраба ђарохије
у Тојуском

Тојуско; Прилаз Г. Драшковића 2а

Јереј Миле Ристић

☎ 00385 (0)44 733 329 ☎ 00385 (0)91 585 05 46
☎ 00385 (0)44 733 329 ☠

СПЦО и Ујраба ђарохије
у С. Моравицама

Моравице; Докмановићи 10

Протојереј-епископ Јеленко Стојановић

☎ 00385 (0)51 877 137 ☎ 00385 (0)98 801 051
☎ 00385 (0)51 877 137 ☠ spco-moravica@net.hr

СПЦО и Ујраба ђарохије
у Грачацу

- ђарохију оислужује -

Протојереј Златко Манастић

☎ 00385 (0)53 756 367 ☎ 00385 (0)91 56 56 954
☎ 00385 (0)53 756 367 ☠

СПЦО и Ујраба ђарохије
у Глини

Глина; Хрвајска 20

Јереј Слободан Зракчић

☎ 00385 (0)44 880 615 ☎ 00385 (0)98 977 17 32
☎ 00385 (0)44 880 615 ☠

СПЦО и Ујраба ђарохије
у Дрежници

Дрежница; Сјомендом 66

Протојереј Милош Орел

☎ 00385 (0)47 566 179 ☎ 00385 (0)98 98 33 538
☎ 00385 (0)47 566 351 ☠

СПЦО и Ујраба ђарохије
у Плашком

- ђарохију оислужује -

Јереј Славан Микић

☎ 00385 (0)53 771 285 ☎ 00385 (0)98 900 21 71
☎ 00385 (0)53 771 285 ☠

СПЦО и Ујраба ђарохије
у Пећрињи

Пећриња; В. Назора 13

Јереј Славко Шаран

☎ 00385 (0)44 813 419 ☎ 00385 (0)91 580 92 79
☎ 00385 (0)44 813 419 ☠

СПЦО и Ујраба ђарохије
у Кореници

Кореница; 9. јардијеске бригаде 26

Протојереј Златко Манастић

☎ 00385 (0)53 756 367 ☎ 00385 (0)91 56 56 954
☎ 00385 (0)53 756 367 ☠

Манастир Рођења Св. Јована
Крстићела у Гомирју

Гомирје; Рибњак 23

Митран Милош (Вукчевић)

☎ 00385 (0)51 87 81 88 ☎ 00385 (0)91 78 14 314
☎ 00385 (0)51 87 81 88 ☠

СПЦО и Ујраба ђарохије
у Косијајници

Косијајница; Д. Трешњана 5

Јереј Никола Маловодић

☎ 00385 (0)44 851 206 ☎ 00385 (0)95 806 18 38
☎ 00385 (0)44 851 206 ☠ nikolamalobabic@gmail.com

СПЦО и Ујраба ђарохије
у Ошочу

Ошочац; Др. Фране Туђмана 5

Јереј Славан Микић

☎ 00385 (0)53 771 285 ☎ 00385 (0)98 900 21 71
☎ 00385 (0)53 771 285 ☠

Манастир Бојородице Тројерушце
у Доњем Будачком

Тушловић; Доњи Будацки 6

Јеромонах Пауљ (Милковић)

☎ 00385 (0)47 718 206 ☎ 00385 (0)99 744 00 29
☎ 00385 (0)47 718 206 ☠ naum.m89@gmail.com



